

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΕΤΟΣ 2017

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

Περιεχόμενα

I. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	3
1. ΝΟΜΟΙ.....	3
2. ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ/ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	4
3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΕ	6
II. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	7
1. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ	7
2. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ	11
3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	12
4. ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑ	16
5. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ	16
6. ΕΘΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ	17
7. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	18
8. ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	19
9. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	19
10. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ	21
11. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	21
12. ΣΥΝΕΔΡΙΑ/ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ	22
13. ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΕΣ ΥΔΔΑΔ.....	23
III. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	24
1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ - Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης.....	27
2. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	29
3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ και ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	32

4. ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΡΩΝ – ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	37
5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ και ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ και ΕΠΑΝΟΔΟΣ	46
6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	50
7. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	53
IV. ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ.....	54

I. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

1. ΝΟΜΟΙ

- Ν. 4478/2017: “I) Κύρωση και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στη Σύμβαση της Βαρσοβίας της 16ης Μαΐου 2005 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενσωμάτωση της Απόφασης - Πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ, της Α-Π 2005/212/ΔΕΥ, της Α-Π 2006/783/ΔΕΥ, όπως τροποποιήθηκε με την Α-Π 2009/299/ΔΕΥ και της Οδηγίας 2014/42/ ΕΕ, II) Προϋποθέσεις τοποθέτησης ανηλίκων σε ίδρυμα ή ανάδοχη οικογένεια από και προς κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει του άρθρου 56 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον Κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, III) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/48/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2013 σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας και διαδικασίας εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης καθώς και σχετικά με το δικαίωμα ενημέρωσης τρίτου προσώπου σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του και με το δικαίωμα επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και με προξενικές αρχές κατά τη διάρκεια στέρησης της ελευθερίας IV) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της Απόφασης - Πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις”. Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 91/23.6.2017.

- Ν. 4489/2017: “Ευρωπαϊκή εντολή έρευνας στις ποινικές υποθέσεις - Εναρμόνιση της νομοθεσίας με την Οδηγία 2014/41/ΕΕ και άλλες διατάξεις.” Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 140 /21.09.2017.

- Ν. 4491/2017: “Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου - Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις”. Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 152/13.10.2017.

- Ν. 4509/2017: “Μέτρα θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής και άλλες διατάξεις”. Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ τ. Α΄ 201/22.12.2017.

2. ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ/ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την κύρωση και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κωνσταντινούπολη, Μάιος 2011), τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης καθώς και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων. Το παραδοθέν σχέδιο νόμου αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση από 17/11/2017 έως και 1/12/2017.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2016/1919/ΕΕ σχετικά με τη δικαστική αρωγή για υπόπτους και κατηγορούμενους στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και για καταζητούμενους σε διαδικασίες εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων με το σχέδιο νόμου διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας. Η επιτροπή ολοκλήρωσε τις εργασίες της και παρέδωσε το έργο της στις 11.12.2017.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου κύρωσης και προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις του 16ου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης καθώς και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων. Στην ίδια ως άνω επιτροπή ανατέθηκε και το έργο της σύνταξης της αιτιολογικής και ειδικής εκθέσεως σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για την κύρωση του Πρωτοκόλλου υπ’ αριθμ. 15 για την τροποποίηση της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Η επιτροπή ολοκλήρωσε και παρέδωσε το έργο της ως προς το δεύτερο σκέλος του

αντικείμενου της την 1.11.2017. Οφείλει να περατώσει τις εργασίες της συνολικά έως τις 31.3.2018.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο: α) τη σύνταξη κοινής υπουργικής απόφασης, με την οποία θα καθοριστεί ο φορέας και η διαδικασία υλοποίησης των μέτρων προστασίας μαρτύρων που περιλαμβάνονται στην παρ. 2 του άρθρου 9 ν. 2928/2001 (ΦΕΚ Α' 141), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο όγδοο παρ. 1 του ν. 3875/2010 (ΦΕΚ Α' 158) και β) την ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος (άρ. 45B ΚΠοινΔ, άρ. 26 Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. (κ.ν. 3528/2007, ΦΕΚ Α' 26) και άρ. 9 παρ. 7 ν. 2928/2001), την επέκταση του καθεστώτος προστασίας και σε άτομα που παρέχουν πληροφορίες για άλλα σοβαρά ποινικά αδικήματα, καθώς και τη διασφάλιση ενιαίας εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου προστασίας των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Ημερομηνία περάτωσης των εργασιών της επιτροπής ορίστηκε η 31.10.2017. Εντούτοις η επιτροπή δεν έχει παραδώσει το έργο της στην Υπηρεσία μας, ούτε έχει ζητήσει παράταση της διάρκειας των εργασιών της.

- Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο: α) την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2017/541/ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου και για την τροποποίηση της απόφασης 2005/671/ΔΕΥ του Συμβουλίου, τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης, της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων και του πίνακα αντιστοίχισης των προτεινόμενων με το σχέδιο νόμου διατάξεων με τις διατάξεις της Οδηγίας, β) την κατάρτιση κυρωτικού σχεδίου νόμου του συναφούς Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη της Τρομοκρατίας (27.1.2016), τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων (σε περίπτωση προσαρμοστικών διατάξεων), γ) την επικαιροποίηση σχεδίων νόμων για την κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή Πράξεων Πυρηνικής Τρομοκρατίας και αντιμετώπιση των εγκλημάτων που σχετίζονται με πυρηνικά ή ραδιενεργά υλικά, πυρηνικές συσκευές και εγκαταστάσεις και της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη της τρομοκρατίας και του Πρωτοκόλλου του Συμβουλίου της Ευρώπης για την τροποποίηση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την καταστολή της τρομοκρατίας,

τη σύνταξη των σχετικών αιτιολογικών εκθέσεων και των εκθέσεων αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων (σε περίπτωση προσαρμοστικών διατάξεων). Η επιτροπή οφείλει να περατώσει το έργο της έως τις 31.5.2018.

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Προτάσεις οδηγίας: α) ορισμένες πτυχές των συμβάσεων για τις διαδικτυακές και άλλου είδους εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών και β) ορισμένες πτυχές που αφορούν στις συμβάσεις για τη προμήθεια ψηφιακού περιεχομένου

Οι εν λόγω προτάσεις οδηγίας παρουσιάστηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 9 Δεκεμβρίου 2015, συνιστούν δε τη συνέχεια της Πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού δικαίου των συμβάσεων πώλησης, η οποία δεν μπόρεσε να καταλήξει σε συμφωνία στο πλαίσιο του Συμβουλίου και εγκαταλείφθηκε εντός του έτους 2012. Αφορούν σε ένα πακέτο δύο νομοθετημάτων το οποίο θα περιλαμβάνει διατάξεις προστασίας των δικαιωμάτων των καταναλωτών τόσο στο πλαίσιο των ψηφιακών συμβάσεων πώλησης, χωρίς, ωστόσο, ταυτόχρονα να καταστρατηγούνται και τα αντικρουόμενα συμφέροντα των ιδιωτικών επιχειρήσεων, όσο και στο πλαίσιο της προμήθειας ψηφιακού περιεχομένου. Στην επεξεργασία των δεδομένων αυτών υφίσταται συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, καθώς ανακύπτουν ζητήματα συναρμοδιότητας.

Ειδικότερα:

α) πρόταση οδηγίας ορισμένες πτυχές των συμβάσεων για τις διαδικτυακές και άλλου είδους εξ αποστάσεως πωλήσεις αγαθών. Κατόπιν σχετικών διαβουλεύσεων και συμφωνίας πραγματοποιήθηκε επέκταση του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω νομοθετικής πρότασης και αντίστοιχη μετονομασία αυτής σε «Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες πτυχές που αφορούν τις συμβάσεις για τις πωλήσεις αγαθών». Οι διαπραγματεύσεις επί του κειμένου της πρότασης αυτής βρίσκονται σε εξαιρετικά αρχικό στάδιο.

β) πρόταση οδηγίας ορισμένες πτυχές που αφορούν στις συμβάσεις για τη προμήθεια ψηφιακού περιεχομένου. Επί του παρόντος, έχει επιτευχθεί συμφωνία σε πολιτικό επίπεδο (Συμβούλιο Υπουργών ΔΕΗ 2017) επί του συνόλου του κειμένου του νομοθετήματος, οι δε σχετικές διαπραγματεύσεις βρίσκονται στο στάδιο των Τριλόγων (διαπραγματεύσεις μεταξύ Συμβουλίου Ε.Ε.-Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου).

“Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (αναδιατύπωση)”

Η πρόταση οδηγίας, συνιστά αναδιατύπωση (recast) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1347/2000 (στο εξής «κανονισμός Βρυξέλλες Ια»). Ο Κανονισμός Βρυξέλλες Ια είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της δικαστικής συνεργασίας σε οικογενειακές υποθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων, των δημοσίων εγγράφων και των συμφωνιών στην Ένωση, θεσπίζοντας προβλέψεις για την αναγνώριση και εκτέλεσή τους σε άλλα κράτη μέλη. Στόχος της πρότασης της Επιτροπής που υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2016 ήταν η περαιτέρω ανάπτυξη του ευρωπαϊκού χώρου Ελευθερίας και Θεμελιωδών Δικαιωμάτων με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη και την καλύτερη προστασία των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού, μέσω της απλοποίησης των διαδικασιών και της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητάς τους. Με την αναδιατύπωση επιχειρείται να καλυφθούν ελλείψεις που διαπιστώθηκαν κατά την εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.

II. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ρατσιστικής βίας περιλαμβάνουν:

- **Λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας:**
Από τον Απρίλιο του 2016 συνεδριάζει τακτικά το Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, το οποίο συστάθηκε με το Ν. 4356/2015 (άρθρα 15-19), ως συμβουλευτικό – γνωμοδοτικό όργανο με αντικείμενο το σχεδιασμό πολιτικών κατά του ρατσισμού και το συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων και υπηρεσιών σε θέματα εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας κατά του ρατσισμού με διεθνείς και ευρωπαϊκούς κανόνες και βέλτιστες πρακτικές, και γενικότερα την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την προστασία των θυμάτων ρατσιστικών συμπεριφορών. Στο πλαίσιο του Συμβουλίου έχουν συγκροτηθεί τρεις επιμέρους ομάδες εργασίας στις ακόλουθες θεματικές α) της διερεύνησης του ρατσιστικού κινήτρου, β) της καταπολέμησης της ρητορικής του μίσους μέσω του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου και γ) της εκπαίδευσης σε θέματα ρατσισμού και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το ΕΣΡΜ πραγματοποίησε σχετικές δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Συγκεκριμένα:

- Προβλήθηκε τηλεοπτικό σποτ του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), με την ιδιότητα του μέλους του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, για την ένταξη των προσφυγοπαίδων στη δημόσια εκπαίδευση. Το εν λόγω σποτ προβλήθηκε ως «Κοινωνικό Μήνυμα» στα δημόσια και ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια πανελλαδικής εμβέλειας, αφού χαρακτηρίστηκε ως τέτοιο ύστερα από σχετική απόφαση του ΕΣΡ.

- Προβλήθηκε τηλεοπτικό σποτ για την Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων (20 Ιουνίου).

- **Συμμετοχή σε Ομάδες Εργασίας στο πλαίσιο της ΕΕ για τα εγκλήματα μίσους**
 - α. Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας.** Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ. μετείχε ενεργά και στις δύο συναντήσεις της εν λόγω ομάδας της Επιτροπής, η οποία αποτελεί συνέχεια της ομάδας εμπειρογνομόνων για την ενσωμάτωση της Α-Π 2008/913/ΔΕΥ και έχει ως σκοπό τη συνέχιση της ανταλλαγής και της εμπέδωσης καλών πρακτικών καθώς και τη συζήτηση συγκεκριμένων μέτρων για την καταπολέμηση της ρατσιστικής βίας και της ρητορικής μίσους.

β. Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τη μη-διάκριση, την ισότητα και τη διαφορετικότητα. Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ. μετείχε ενεργά σε συνεργασία με την τακτική εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, σε δύο συναντήσεις της εν λόγω ομάδας εμπειρογνομόνων της Επιτροπής, με σκοπό της εμπέδωση πολιτικών ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης για τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα και ανταλλαγή καλών πρακτικών, συλλογή στατιστικών δεδομένων για την ισότητα (δημιουργία υποομάδας εργασίας για τη συγγραφή εγχειριδίου σχετικά με τη συλλογή δεδομένων που αφορούν στην ισότητα).

γ. Υποομάδα εργασίας της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου (υπό την αιγίδα του FRA) με αντικείμενο την επεξεργασία μίας «κοινής μεθοδολογίας» για την καταγραφή και τη συλλογή δεδομένων εγκλημάτων μίσους.

Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ συμμετέχει στην εν λόγω υποομάδα, το παραδοτέο της οποίας θα συνίσταται στην υιοθέτηση μίας κοινής μεθοδολογίας καταγραφής ως συνισταμένης των κοινών στοιχείων στα συστήματα καταγραφής των κ-μ καθώς και κοινά αποδεκτών αρχών, με σεβασμό στις ιδιαιτερότητες των εθνικών δικαιοδικών συστημάτων και συστημάτων επιβολής του νόμου.

δ. Υποομάδα για την Αντιμετώπιση της Ρητορικής Μίσους στο Διαδίκτυο

Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ. μετέχει στις εργασίες της εν λόγω ομάδας, αντικείμενο της οποίας αποτελεί η επεξεργασία προτάσεων και πρακτικών για την αντιμετώπιση της ρητορικής του μίσους στο διαδίκτυο, εστιάζοντας κυρίως στην αποτελεσματική συνεργασία των κρατικών αρχών με τους παρόχους του διαδικτύου.

Η καταγραφή περιστατικών ρατσιστικής βίας και ρητορικής μίσους συνεχίζεται και πραγματοποιείται μέσω της από κοινού ενημέρωσης (από την Ελληνική Αστυνομία και το Υπουργείο Δικαιοσύνης) συγκεντρωτικού ετήσιου πίνακα - κοινής βάσης δεδομένων, στην οποία αποτυπώνεται η ποινική πορεία των υποθέσεων με πιθανολογούμενο ρατσιστικό κίνητρο, οι οποίες καταγράφονται το πρώτον ως τέτοιες από την Αστυνομία. Το σύστημα καταγραφής βελτιώθηκε σημαντικά, μέσω της συντονισμένης συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Το σύστημα καταγραφής, παρακολούθησης της ποινικής πορείας και εξαγωγής στατιστικών στοιχείων για τα ρατσιστικά εγκλήματα αναμένεται να βελτιωθεί περαιτέρω με την εισαγωγή και την εφαρμογή ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων στις εισαγγελίες και τα δικαστήρια της χώρας.

- **Συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς**

Το ΥΔΔΑΔ συνεργάζεται στενά με διεθνείς οργανισμούς και απαντά συχνά σε εκθέσεις και ερωτηματολόγια τους στον τομέα των ΑΔ, ενώ πραγματοποιεί συχνά και διοργανώνει συναντήσεις και επισκέψεις κλιμακίων εμπειρογνομόνων τους. Επίσης, παρέχει πληροφόρηση, γραπτή συνδρομή και ενημέρωση σε άλλα υπουργεία και φορείς π.χ. Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Ιδρ. Τσάτσου, Βουλή των Ελλήνων κ.α., όποτε του ζητηθεί και για θέματα μείζονος ενδιαφέροντος στον τομέα προστασίας των δικαιωμάτων.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προέβη σε συνεργασία με το Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΑΣΕ (ODIHR) και συμμετέχει στο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «JUST/2015/RRAC/AG, Χρηματοδότηση δράσεων για την πρόληψη και καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, της ομοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας, Πρόγραμμα: Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια/Δικαιοσύνη (2014-2020)». Το πρόγραμμα κατακυρώθηκε στο Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στους εταίρους του, εν προκειμένω το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και έχει τίτλο: «Οικοδομώντας μια ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των ρατσιστικών εγκλημάτων στο πλαίσιο της ποινικής δικαιοσύνης». Περιλαμβάνει τέσσερις (4) δράσεις που αφορούν την Ελλάδα, σε δύο από τις οποίες συμμετέχει το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (δράσεις 2 και 3). Όλες οι δράσεις έχουν ως ακολούθως:

Δράση 1:

Επιμόρφωση Εισαγγελέων σε ζητήματα εγκλημάτων μίσους. Το ΥΔΔΑΔ δεν εμπλέκεται στη δράση αυτή.

Δράση 2:

Βελτίωση της καταγραφής και τήρησης κοινής βάσης δεδομένων σχετικά με τα ρατσιστικά εγκλήματα.

Δράση 3:

A) Σύνταξη μίας Συμφωνίας Συνεργασίας για την αντιμετώπιση των ρατσιστικών εγκλημάτων στην Ελλάδα που θα διέπει όλη τη Διοίκηση. Η υλοποίηση της εν λόγω δράσης ξεκίνησε το 2017 και θα ολοκληρωθεί σε διάστημα ενός έτους περίπου.

B) Σύνταξη μίας ειδικότερης Συμφωνίας μεταξύ των φορέων της ποινικής δικαιοσύνης για τη βελτίωση της συνεργασίας όσον αφορά στην καταγραφή και στη διατήρηση δεδομένων σχετικά με τα ρατσιστικά εγκλήματα.

Δράση 4:

Με βάση τα βήματα που ακολουθήθηκαν στην Ελλάδα και σε άλλα κράτη μέλη του ΟΑΣΕ, ο ΟΔΙHR θα σχεδιάσει τη μεθοδολογία για την ανάπτυξη πολιτικών κατά των ρατσιστικών εγκλημάτων. Το ΥΔΔΑΔ δεν εμπλέκεται στη δράση αυτή.

2. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Με τον νόμο 4491/2017 με τίτλο: «Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου –Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις» θεσπίζεται για πρώτη φορά ένα συγκεκριμένο, ειδικό νομοθέτημα, με το οποίο καθιερώνεται μία κατά το δυνατόν απλή διαδικασία για τη διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου των διεμφυλικών προσώπων (τρανσέξουαλ, τρανς).

Διεμφυλικά είναι τα άτομα στα οποία ο εσωτερικός και προσωπικός τρόπος με τον οποίο τα ίδια βιώνουν το φύλο τους δεν αντιστοιχεί στο φύλο που καταχωρίστηκε κατά τη γέννησή τους με βάση τα βιολογικά τους χαρακτηριστικά, με συνέπεια τα άτομα αυτά να νιώθουν τη λεγόμενη «δυσφορία γένους». Αποτέλεσμα αυτής της αναντιστοιχίας είναι ότι τα άτομα αυτά υφίστανται διακρίσεις, εκδηλώσεις μίσους και αποδοκιμασίας μέχρι και εγκλήματα ρατσιστικής βίας εναντίον τους. Αντιμετωπίζουν όμως και πρακτικά προβλήματα, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι δεν αντιστοιχεί η αστυνομική τους ταυτότητα στο κοινωνικό τους φύλο και έτσι δυσκολεύονται στις καθημερινές τους συναλλαγές με τις αρχές.

Διαπιστώνεται, συνεπώς, μια μεγάλη υστέρηση στην απόλαυση των ατομικών δικαιωμάτων των διεμφυλικών ατόμων, γεγονός που οφείλεται και στην επώδυνη γι' αυτούς διαδικασία που ακολουθείτο έως τώρα στην Ελλάδα για την αλλαγή του καταχωρισμένου φύλου τους, σύμφωνα με τη μέχρι πρότινος δικαστηριακή πρακτική, η οποία προϋποθέτει στη συντριπτική πλειοψηφία της: α) χειρουργική επέμβαση με πλήρη οριστική επικράτηση του αντιθέτου από το βιολογικό τους φύλο και β) ψυχιατρική διάγνωση για «αναμφίβολο τρανσεξουαλισμό». Πρόκειται για μία διαδικασία ιδιαίτερα επίπονη (σωματικά και ψυχικά), που περιελάμβανε τον ιδιαίτερα προσβλητικό ακρωτηριασμό του προσώπου. Να τονιστεί ότι ο ακρωτηριασμός έχει ρητά καταδικαστεί

από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και έχει χαρακτηριστεί από άλλα διεθνή όργανα ως βασανιστήριο.

Με το νόμο αυτό, λοιπόν, καταργείται η προϋπόθεση της προηγούμενης χειρουργικής επέμβασης καθώς και της ψυχιατρικής εκτίμησης. Η διόρθωση του καταχωρισμένου φύλου γίνεται με δικαστική απόφαση του Ειρηνοδικείου, που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρα 14 παρ. 1 ν. 344/1976 «περί ληξιαρχικών πράξεων». (τροπ. με το ν. 4144/2013) και 782 ΚΠολΔ), ενώ απαιτείται αυτοπρόσωπη δήλωση του ενδιαφερομένου σε ιδιαίτερο γραφείο χωρίς δημοσιότητα.

Ειδικές προϋποθέσεις προβλέπονται για τους ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το 15^ο έτος και αυτούς που έχουν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας τους, με γνώμονα πάντα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Πρόκειται για μια διαδικασία σύντομη, απλή, με χαμηλό κόστος, με εγγυήσεις ασφάλειας δικαίου για τον πολίτη, αλλά και για την έννομη τάξη, καθώς είναι συνεκτική με τη διαδικασία που απαιτείται για την αλλαγή ονόματος. Η νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου αποτελεί, πρωτίστως ζήτημα, αυτοπροσδιορισμού.

Επίσης, με το ν. 4488/2017, ο οποίος ψηφίστηκε στη Βουλή το Σεπτέμβριο του 2017 και περιέχει κατευθυντήριες – οργανωτικές διατάξεις για την υλοποίηση της Σύμβασης των Η.Ε. για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, η Γενική Γραμματεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ορίστηκε ως Κεντρικό Σημείο Αναφοράς για τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της Σύμβασης.

Οι διατάξεις που απαρτίζουν το Τέταρτο Μέρος του ν. 4488/2017 έχουν σκοπό την εξειδίκευση των προβλέψεων της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και την προώθηση της εφαρμογής της. Η Σύμβαση εντάχθηκε στην ελληνική έννομη τάξη μαζί με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο που τη συνοδεύει, διά της κύρωσής τους με το ν. 4074/2012 (Α΄88).

Οι ρυθμίσεις του ως άνω νόμου αποβλέπουν ακριβώς στην άρση των εμποδίων που δυσχεραίνουν την πλήρη και ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με Αναπηρίες στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας.

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Συνεχίζεται η εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η ΚΑ΄ Σύνοδος της Βουλής των Εφήβων (7-11 Ιουλίου 2016) είχε ως αντικείμενο το υπό εκπόνηση Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ήταν μάλιστα η πρώτη φορά που οι έφηβοι βουλευτές κλήθηκαν να καταθέσουν προτάσεις για μια πραγματική πρωτοβουλία της Διοίκησης, σε ένα θέμα που τους αφορά άμεσα. Οι προτάσεις και οι απόψεις που εκφράστηκαν από τους έφηβους βουλευτές θα ληφθούν υπόψη κατά την τελική κατάρτιση του τρέχοντος Σχεδίου Δράσης.

Επίσης, με το νόμο 4491/2017 συνίσταται συλλογικό όργανο με την ονομασία «Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», το οποίο υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Με το ν. 4478/2017 (ΦΕΚ Α΄, 91/23.06.2017) θεσπίστηκαν οι προϋποθέσεις τοποθέτησης ανηλίκων σε ίδρυμα ή ανάδοχη οικογένεια από και προς κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάσει του άρθρου 56 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 2201/2003 του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, ο οποίος καταργεί τον Κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000. Αφορά ανηλίκους για τους οποίους αρμόδια αρχή κρίνει ότι η συνέχιση της διαβίωσής τους στο περιβάλλον που ήδη διαβιούν θα έχει δυσμενείς συνέπειες στην εν γένει εξέλιξή τους, ενώ, αντίθετα, η τοποθέτησή τους σε ίδρυμα ή ανάδοχη οικογένεια σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα λειτουργήσει ευεργετικά γι' αυτούς. Η τοποθέτηση ανηλίκου μπορεί να γίνει πλέον μόνο σε ίδρυμα ή δομή παιδικής προστασίας που διαθέτει τις απαιτούμενες εγκρίσεις και εποπτεύεται από τις ελληνικές αρχές ή σε ανάδοχη οικογένεια που είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Αναδόχων Ανηλίκων που προβλέπεται στο ΠΔ 89/2009 ή αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 4 του άρθρου 9 του ν. 2082/1992.

Η εγκατάσταση του ανηλίκου στο ίδρυμα, στη δομή παιδικής προστασίας ή στην ανάδοχη οικογένεια στην Ελλάδα μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο όταν καταστεί αμετάκλητη η απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείο Αθηνών που αναγνωρίζει την εκτελεστικότητα της απόφασης του κράτους μέλους. Επίσης, ορίζεται ο τρόπος καταβολής των εξόδων των αναγκών διαβίωσης του ανηλίκου. Το ποσό που είναι αναγκαίο για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης των ανηλίκων προκαταβάλλεται στα ιδρύματα, στη δομή παιδικής προστασίας ή στην ανάδοχη οικογένεια. Τέλος, προβλέπεται η υποχρέωση του ιδρύματος, της δομής παιδικής προστασίας και του κοινωνικού λειτουργού που παρακολουθεί την ανάδοχη οικογένεια αλλά και της κατά τόπο αρμόδιας Υπηρεσίας

Επιμελητών Ανηλίκων να ενημερώνει τον Εισαγγελέα Ανηλίκων Αθηνών για την κατάσταση και την εξέλιξη του ανηλίκου.

Με τον ίδιο ως άνω νόμο ενσωματώνεται η οδηγία 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης- πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Σκοπός του ν. 4478/2017 είναι να εξασφαλίσει ότι τα θύματα αξιόποινων πράξεων, συμπεριλαμβανομένων δηλαδή και των ανηλίκων, τυγχάνουν της δέουσας πληροφόρησης, υποστήριξης και προστασίας, προκειμένου να συμμετέχουν στην ποινική διαδικασία. Τα θύματα αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται με σεβασμό, ευαισθησία, εξατομικευμένη, επαγγελματική και χωρίς διακρίσεις προσέγγιση λόγω της φυλής, του χρώματος, της εθνικότητας, της εθνότητας, της γλώσσας, της θρησκείας, της κοινωνικής προέλευσης, των πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, της περιουσιακής κατάστασης, της ηλικίας, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας ή των χαρακτηριστικών φύλου, της αναπηρίας ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης αυτού, σε κάθε επαφή με τις αρμόδιες υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων ή τις υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης, στις περιπτώσεις που αυτό προβλέπεται από το νόμο ή κάθε άλλη αρμόδια αρχή, που ενεργούν στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας.

Τα δικαιώματα που θεσπίζονται στον εν λόγω νόμο ισχύουν για όλα τα θύματα χωρίς διακρίσεις, ανεξαρτήτως της εθνικότητας ή υπηκοότητάς τους και του καθεστώτος διαμονής τους.

Αν το θύμα εγκληματικής πράξης είναι ανήλικος, πρωταρχικό κριτήριο κατά την εφαρμογή του παρόντος νόμου, είναι το βέλτιστο συμφέρον του ανήλικου θύματος, το οποίο αξιολογείται σε εξατομικευμένη βάση. Κάθε ανήλικο θύμα προσεγγίζεται με ευαισθησία, λαμβανομένων δεόντως υπόψη της ηλικίας, του βαθμού ωριμότητας, των απόψεων, των αναγκών και των ανησυχιών αυτού, χωρίς καμία διάκριση σε βάρος αυτού ή των γονέων του ή των νομίμων εκπροσώπων του.

Με αφορμή την ενσωμάτωση της εν λόγω Οδηγίας που απαιτούσε ειδικές εγγυήσεις και για τα ανήλικα θύματα με τον ίδιο ως άνω νόμο συνιστώνται στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις πέντε μεγαλύτερες πόλεις (Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο) Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων – «Σπίτια του Παιδιού». Ωστόσο, ασκούν αρμοδιότητες σε ολόκληρη την Εφετειακή

Περιφέρεια, με αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη δυνατή γεωγραφική κάλυψη των δικαστηρίων της χώρας.

Θα διαθέτουν ειδικούς χώρους (μονόδρομος καθρέπτης, σύστημα βιντεοσκόπησης της κατάθεσης, σύστημα ενδοεπικοινωνίας μεταξύ του δικαστικού λειτουργού και του παιδοψυχολόγου που θα διενεργεί τη συνέντευξη) και εξειδικευμένο προσωπικό (παιδοψυχίατρο, παιδοψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό). Στο άρθρο 74 του συγκεκριμένου νόμου περιγράφονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες των ανωτέρω Αυτοτελών Γραφείων. Η σημαντικότερη αρμοδιότητά τους είναι ότι εκεί θα διενεργείται η εξέταση του παιδιού θύματος ή μάρτυρα σεξουαλικών εγκλημάτων κατά την ποινική διαδικασία. Η εν λόγω διαδικασία περιγράφεται στο άρθρο 226 Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και προβλέπει τη διεπιστημονική συνεργασία των προανακριτικών, ανακριτικών και δικαστικών αρχών με ψυχολόγους, ψυχιάτρους και κοινωνικούς λειτουργούς. Η δικανική εξέταση του ανηλίκου θα διενεργείται από τους προανακριτικούς υπαλλήλους και τους δικαστικούς λειτουργούς διά παιδοψυχιάτρου ή ψυχολόγου. Η κατάθεση του ανηλίκου θα συντάσσεται εγγράφως και θα καταχωρίζεται σε ηλεκτρονικό οπτικοακουστικό μέσο, ενώ η ηλεκτρονική προβολή της κατάθεσης του ανηλίκου θα αντικαθιστά τη φυσική παρουσία του στα επόμενα στάδια της διαδικασίας. Στόχος των παραπάνω μέτρων είναι: α) η επίτευξη φιλικότερης προς τα παιδιά Δικαιοσύνης, β) η αποφυγή της δευτερογενούς θυματοποίησης του παιδιού, γ) η αποφυγή πολλαπλών καταθέσεων, δ) η εξακρίβωση της αλήθειας με φιλικό προς το παιδί τρόπο, ε) η εφαρμογή διατάξεων που είχαν παραμείνει κενό γράμμα εδώ και μια δεκαετία, στ) η ενίσχυση του ρόλου του παιδοψυχολόγου και η συναισθηματική και ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού, ζ) η εκπαίδευση και αξιοποίηση δημοσίων λειτουργών μέσω της Κινητικότητας, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούνται λιγότερο οι ιδιώτες πραγματογνώμονες και η) η βελτίωση της απονομής της δικαιοσύνης και η προστασία του κατηγορουμένου, καθώς μπορεί να εκτιμηθεί καλύτερα η κατάθεση του παιδιού και η αλήθεια των λεγομένων του.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η εθνική νομοθεσία (άρθρο 226Α Κ.Π.Δ., κ.α.) προέβλεπε ήδη τις εν λόγω διαδικασίες (όπως για παράδειγμα την παρουσία παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου κατά την εξέταση του ανηλίκου θύματος, την εκτίμηση αντιληπτικής ικανότητας και της ψυχικής κατάστασής του, την καταγραφή της κατάθεσης σε ηλεκτρονικά μέσα), με σκοπό την πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης του παιδιού κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας. Οι προβλέψεις αυτές έχουν ήδη θεσπιστεί από την κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα

Δικαιώματα του Παιδιού, σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία (ν. 3625/2007) και από την Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών κατά της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης (ν. 3727/2008). Ωστόσο, οι διαδικασίες αυτές είχαν παραμείνει ανεφάρμοστες.

4. ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑ

Το ΥΔΔΑΔ συνεργάζεται με το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων. Ειδικότερα, η συνεισφορά του ΥΔΔΑΔ συνίσταται στην αποστολή στοιχείων αρμοδιότητάς του σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο για την εμπορία ανθρώπων, καθώς και στη συγκέντρωση από τις Εισαγγελίες Πρωτοδικών/Εφετών της Χώρας στατιστικών στοιχείων για την εμπορία ανθρώπων, τα οποία κατόπιν επεξεργασίας αποστέλλονται στον Εθνικό Εισηγητή, προκειμένου να ανταποκριθεί στις διεθνείς υποχρεώσεις του και στις σχετικές ανάγκες που προκύπτουν από τις εργασίες των οργάνων της ΕΕ.

Επιπρόσθετα, το ΥΔΔΑΔ συμμετείχε με εκπροσώπους του σε περιφερειακό εργαστήριο εμπειρογνομόνων για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων που διοργανώθηκε από την Ομάδα Εμπειρογνομόνων για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (GRETA) στο πλαίσιο της Σύμβασης του ΣοΕ για την καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων.

5. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

Όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών και πέραν του Νόμου 3500/2006 για την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας, όπως ήδη αναφέρθηκε, συστάθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Φεβρουάριος 2017) Ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την κύρωση και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κωνσταντινούπολη, Μάιος 2011), τη σύνταξη της σχετικής αιτιολογικής έκθεσης καθώς και της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων. Το παραδοθέν σχέδιο νόμου αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση από 17/11/2017 έως και 1/12/2017.

6. ΕΘΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Ολοκληρώνεται η διαδικασία αξιολόγησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου το οποίο εκπονήθηκε για την περίοδο 2014-2016. Αποτιμάται ο βαθμός υλοποίησής των δράσεων των εμπλεκόμενων φορέων και η συνολική αποτελεσματικότητά του Σχεδίου.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Ολοκληρώνεται η εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού το οποίο έχει ως κύριο σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των παιδιών στην Ελλάδα και την αποτελεσματική προάσπιση των δικαιωμάτων τους. Εκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα της κυβερνητικής πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη στατιστικά στοιχεία και έχοντας εξασφαλίσει διυπουργικό συντονισμό.

Οι άξονες προτεραιότητας του Εθνικού Σχεδίου Δράσης έχουν οριστεί ως εξής:

1. Καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στα παιδιά
2. Προστασία των παιδιών στο πλαίσιο των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών
3. Διασφάλιση του δικαιώματος των παιδιών στην υγεία.
4. Δικαιώματα των παιδιών στην εκπαίδευση
5. Παιδική προστασία στην κοινότητα – αποϊδρυματοποίηση
6. Δικαιοσύνη φιλική προς τα παιδιά

Επίσης, με το νόμο 4491/2017 συνίσταται συλλογικό όργανο με την ονομασία «Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού», το οποίο υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποτελείται από τα μέλη που ορίζει ο νόμος.

Ο Εθνικός Μηχανισμός έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- α. Την εκπόνηση Εθνικών Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων βάσης αυτών.

- β. Τη διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών κατά τη διαμόρφωση των Σχεδίων Δράσης. Ο Εθνικός Μηχανισμός μεριμνά για τη συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία της διαβούλευσης.
- γ. Την προώθηση και προβολή των Σχεδίων Δράσης.
- δ. Την παρακολούθηση της υλοποίησης των Σχεδίων Δράσης.
- ε. Την αξιολόγηση των Σχεδίων Δράσης.
- στ. Την προετοιμασία του εκάστοτε επόμενου Σχεδίου Δράσης.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας

Το Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, σύμφωνα με τον ιδρυτικό του νόμο και κατόπιν των σχετικών αποφάσεών του, ξεκίνησε την εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας.

Οι θεματικοί του άξονες διαμορφώθηκαν ως ακολούθως:

1. Ρατσισμός, διακρίσεις, στερεότυπα, προκαταλήψεις.
2. Ρατσιστική βία.
3. Ρητορική μίσους.

Το ΕΣΡΜ έχει ενημερώσει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σχετικά με την εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης και αναμένονται οι συνεισφορές τους, οι οποίες προϋποθέτουν πολιτική έγκριση των σχετικών δράσεων και συνακόλουθη δέσμευση για την υλοποίησή τους.

7. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Για το έτος 2017 τέθηκαν υπό την επιτήρηση της Επιτροπής Υπουργών 103 νέες αποφάσεις του Ευρ.ΔΔΑ κατά της Ελλάδας, έναντι 121 το 2016. Από τις νέες αυτές αποφάσεις, οι 7 είναι πρωτότυπες-μεμονωμένες υποθέσεις (υποθέσεις αναφοράς ή leading cases) και οι 96 είναι επαναλαμβανόμενες υποθέσεις (repetitive cases). Επίσης, 14 τέθηκαν υπό ενισχυμένη επιτήρηση (enhanced procedure) και 71 υπό απλή (standard procedure), ενώ 18 αποφάσεις δεν είχαν ακόμη κατηγοριοποιηθεί κατά το τέλος του έτους 2017. Προκύπτει από τα ως άνω ότι στο τέλος του έτους 2017 συνολικά 305 αποφάσεις κατά της Ελλάδας (παλαιές και νέες) ήταν υπό τον έλεγχο της Επιτροπής Υπουργών, έναντι 311 στο τέλος του έτους 2016. Αυτές αφορούν 55 υποθέσεις

αναφοράς (πρωτότυπες) και 250 επαναλαμβανόμενες. Οι 98 επιτηρούνται με ενισχυμένη και 189 με απλή διαδικασία (ενώ 18 δεν είχαν κατηγοριοποιηθεί).

Ως προς τα ποσά που καταβάλλονται από την Ελλάδα, ως δίκαια ικανοποίηση στους προσφεύγοντες, καταβλήθηκαν 3.660.288 ευρώ, ενώ το 2016 το αντίστοιχο ποσό ανήλθε στην καταβολή 4.168.864 ευρώ. Στην προσπάθεια που καταβάλλεται για τη μείωση του αριθμού των προσφυγών που κοινοποιούνται στη χώρα από το Δικαστήριο, με την σταδιακή επίλυση των υποθέσεων που θέτουν ζητήματα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σημαντική συμβολή αναμένεται να επιφέρει η ανάπτυξη διαλόγου και της ανταλλαγής μεταξύ των εθνικών δικαστών και των δικαστών του Στρασβούργου – με την αναμενόμενη επικύρωση και θέση σε ισχύ του 16^{ου} Πρωτοκόλλου στην ΕΣΔΑ για την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων.

8. ΗΜΕΡΙΔΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η Γενική Γραμματεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας διοργάνωσε στις 13.2.2017 ημερίδα με θέμα «Η Ελλάδα ενώπιον των Διεθνών Οργάνων Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», για τη διάδοση των συστάσεων των Επιτροπών του ΟΗΕ του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, κατόπιν της αξιολόγησης των αντίστοιχων εκθέσεων της Ελλάδας.

9. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ) συστάθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2002 με την αριθμ. (2002)12 Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σκοπός της ανωτέρω Επιτροπής είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και λειτουργίας της δικαιοσύνης στα Κράτη μέλη, καθώς και η ενδυνάμωση της εφαρμογής των νομικών εργαλείων που υιοθετούνται στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης προς το σκοπό αυτό.

Η Επιτροπή CEPEJ αναλύει τα διαφορετικά δικαστικά συστήματα και τα αξιολογεί με σκοπό, αφενός, τον εντοπισμό των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν και αφετέρου

την υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων για την επίλυση των προβλημάτων αυτών και τη βελτίωση της λειτουργίας των εθνικών δικαστικών συστημάτων.

Η CEPEJ χρησιμοποιεί ευρύτατα για την εκτέλεση των καθηκόντων της τη συλλογή και ανάλυση στατιστικών στοιχείων, ορίζει τα μέσα αξιολόγησης, υιοθετεί έγγραφα (εκθέσεις, συμβουλευτικά κείμενα, δράσεις, κατευθυντήριες οδηγίες) και αναπτύσσει επαφές με διακεκριμένες προσωπικότητες, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ερευνητικά ιδρύματα, κλπ.

Η CEPEJ απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες που προέρχονται και από τα 47 Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και παρατηρητές και υποβοηθάται στο έργο της από Γραμματεία. Με τη CEPEJ συνεργάζονται η Ευρωπαϊκή Ένωση, διακυβερνητικές οργανώσεις και διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Το σχετικό ερωτηματολόγιο αποστέλλεται από την CEPEJ στα κράτη μέλη περί τα τέλη Ιουνίου κάθε έτους με την παράκληση μέρος αυτού, το οποίο αξιοποιείται περαιτέρω και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Justice Scoreboard), να έχει συμπληρωθεί έως τα τέλη Σεπτεμβρίου και το σύνολο αυτού έως τις αρχές του Δεκεμβρίου. Ακολούθως, η χώρα μας αποστέλλει κάθε χρόνο (έπειτα από συνεργασία με όλους τους συναρμόδιους φορείς), συμπληρωμένο το σχετικό ερωτηματολόγιο (που διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή και μεταφράζεται με μέρη της υπηρεσίας μας στα ελληνικά), εκπληρώνοντας με τον τρόπο αυτό τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τη συμμετοχή στις εργασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης.

Σημειώνεται ότι η έγκαιρη και έγκυρη ανταπόκριση της χώρας μας στην εν λόγω υποχρέωση είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς οι επίσημες εκθέσεις της CEPEJ για κάθε χώρα μετά από κάθε Κύκλο Αξιολόγησης, δημοσιεύονται και αποτελούν τον «καθρέπτη» του δικαστικού συστήματος της χώρας, ενώ από εκεί αντλούν στοιχεία και ενημερώνονται για την εν γένει κατάσταση του δικαστικού συστήματος ενός κράτους μέλους, η Ευρωπαϊκή Ένωση και πολλοί διεθνείς οργανισμοί, αλλά και άλλα κράτη.

Ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2017 (και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο 2018) ο τελευταίος μέχρι σήμερα Κύκλος Αξιολόγησης των Ευρωπαϊκών Δικαστικών Συστημάτων, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ) στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η όλη διαδικασία αφορούσε στο έτος 2016.

Σκοπός της εν θέματι διαδικασίας είναι γενικώς η αξιολόγηση σε τακτική βάση των εθνικών δικαστικών συστημάτων, με συγκεκριμένη μεθοδολογία και με τη συνδρομή των ορισθέντων εθνικών σημείων επαφής. Η αξιολόγηση, που έχει τη μορφή ερωτηματολογίου, στοχεύει στη συλλογή κοινών δικαστικών στατιστικών στοιχείων από όλα τα Κράτη μέλη. Η σύγκριση μεταξύ των διαφορετικών συστημάτων και ο εντοπισμός κοινών πρακτικών στη δικαστική οργάνωση αποτελούν τη βάση για την πρόταση σχετικών μεταρρυθμίσεων.

Στο πλαίσιο του πρώτου γύρου αξιολόγησής της από την Ομάδα Εμπειρογνομόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης για Δράση εναντίον της Διακίνησης Ανθρώπων (GRETA), το 2016, η Ελλάδα συμπλήρωσε το «Ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση της εφαρμογής της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων από τα συμβαλλόμενα μέρη - πρώτος γύρος αξιολόγησης» και συμμετείχε στην επιτόπια επίσκεψη της αντιπροσωπείας της Ομάδας Εμπειρογνομόνων.

Κατά την 28^η Συνεδρίαση της GRETA (27–31.3.2017) εγκρίθηκε το σχέδιο της έκθεσης αξιολόγησης και υποβλήθηκε στις ελληνικές αρχές για σχόλια. Στη συνέχεια, κατά την 29^η Συνεδρίαση (3-7.7.2017), υιοθετήθηκε από τη GRETA η έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης από την Ελλάδα στο πλαίσιο του πρώτου γύρου αξιολόγησης, επί της οποίας οι ελληνικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους τον Οκτώβριο 2017.

Κατόπιν των ανωτέρω, εντός του επόμενου έτους, αναμένεται η έγκριση της σχετικής Σύστασης από την Επιτροπή των Μερών της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης από την Ελλάδα.

10. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Το ΥΔΑΔΔ συνεργάζεται στενά με διεθνείς οργανισμούς και απαντά συχνά σε εκθέσεις και ερωτηματολόγια τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

11. ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Συνάντηση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και της Γενικής Γραμματέως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με εκπροσώπους της

CEPEJ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (1-2 Ιουνίου, Στρασβούργο). Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των συσκέψεων του Υπουργού και της Γενικής Γραμματέως με τους εκπροσώπους του Επιτροπής τέθηκαν ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο σεβασμός και η διεύρυνση των οποίων αποτελούν ύψιστη προτεραιότητα για την ηγεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με την εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης, Hanne Juncher.

Ακολούθησε συνάντηση με τον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Nils Muiznieks και το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Thorbjorn Jagland, καθώς και με το Γενικό Διευθυντή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Κράτους Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης, κ. Philippe Boillat.

Επίσης, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τον Εκτελεστικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων (CPT), Joren Schokkenbroek,

Τέλος, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τον κ. Guido Raimondi, πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

12. ΣΥΝΕΔΡΙΑ / ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ

1. Διάσκεψη υψηλού επιπέδου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον Οδικό Χάρτη σε θέματα LGBTQI (Μάλτα, 23 Φεβρουαρίου). Τη Γενική Γραμματεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εκπροσώπησε σε ανώτατο επίπεδο η Γενική Γραμματέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κα Μαρία Γιαννακάκη, η οποία ήταν επικεφαλής της Ελληνικής Αντιπροσωπείας.

Επίσης, η Γενική Γραμματέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμμετείχε σε:

2. Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής “She decides” κατά της απαγόρευσης των αμβλώσεων (Βρυξέλλες, 2 Μαρτίου).
3. Συνέδριο “Freedom of Expression Online” (Λευκωσία, 28 Απριλίου), μία συνδιοργάνωση του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Κύπρου και του Συμβουλίου της Ευρώπης στο πλαίσιο της Κυπριακής Προεδρίας.
4. Ημερίδα με τίτλο «Ο αντισημιτισμός στην Ελλάδα σήμερα» (Θεσσαλονίκη, 3 Μαΐου). Το Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδας και η Έδρα Εβραϊκών Σπουδών του ΑΠΘ διοργάνωσαν την εν λόγω ημερίδα με αφορμή την έκδοση της έκθεσης: «Ο

αντισημιτισμός στην Ελλάδα σήμερα: Εκφάνσεις, αίτια και αντιμετώπιση του φαινομένου».

5. 13ο Συνέδριο Διεθνούς Δικαίου Ναυπλίου (Ναύπλιο, 26 - 27 Μαΐου), ο οποίο διοργανώνεται σε ετήσια βάση από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ανθρωπιστικής Δράσης, με την ενίσχυση της Έδρας J. Monnet «Αλληλεγγύη, Πολιτική Προστασία και Ανθρωπιστική Δράση στην Ε.Ε.» και την Έδρα UNESCO «Δικαιώματα του Ανθρώπου, Δημοκρατία και Ειρήνη» του Παντείου Πανεπιστημίου.

6. Συνεδρίαση της κοινής Διευθύνουσας Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόσβαση των Ρομά στη Δικαιοσύνη (Βρυξέλλες, 13 Ιουνίου).

7. Περιφερειακό Συνέδριο του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης στο πλαίσιο προγράμματος προστασίας ανηλίκων “Protecting Children in the Context of the Refugee and Migrant Crisis in Europe” (Λιουμπλιάνα, 13 Σεπτεμβρίου 2017).

8. World forum for democracy, (Στρασβούργο, 8-10 Νοεμβρίου).

9. 4^η συνάντηση Ομάδας Υψηλού Επιπέδου της Ε.Ε. για την καταπολέμηση του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας και άλλων μορφών Μισαλλοδοξίας (Βρυξέλλες, 5 Δεκεμβρίου).

10. Συνέδριο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) με τίτλο: “Reality bites: Experiences of immigrants and minorities in the EU” (Βρυξέλλες, 6 Δεκεμβρίου).

13. ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΕΣ ΤΟΥ ΥΔΔΑΔ

Συνεισφορά με παρατηρήσεις στην Ετήσια Έκθεση του State Department για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ελλάδα. Το Υ.Δ.Δ.Α.Δ. υπέβαλε κατά λόγο αρμοδιότητας τις παρατηρήσεις του επί της εν θέματι εκθέσεως.

Η υπηρεσία μας συνεισέφερε, επίσης, με παρατηρήσεις, απόψεις και σχόλια σε μελέτες, εκθέσεις και διαδικασίες διαβούλευσης του FRA. Σημειώνεται η διαρκής συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών αναφορικά με την θέσπιση πολυετούς πλαισίου του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA) για την περίοδο 2018-2022.

Επίσης, παρείχε πληροφόρηση, γραπτή συνδρομή και ενημέρωση σε άλλα υπουργεία και φορείς π.χ. Βουλή των Ελλήνων, Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, κ.α., για θέματα μείζονος ενδιαφέροντος στον τομέα προστασίας των δικαιωμάτων.

III. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ένταση με την οποία, όπως είναι γνωστό, εμφανίζονταν τα προβλήματα στο ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα και οι σωρευμένες ελλείψεις και αντιξοότητες του παρελθόντος κατέδειξαν ότι αυτά μπορούσαν να αντιμετωπιστούν μόνο με αξιολόγηση του σωφρονιστικού ζητήματος υπό το πρίσμα της συνολικής λειτουργίας του ποινικού συστήματος με τις επιμέρους όψεις του, δηλ. της νομοθετικής, της δικαστικής και της σωφρονιστικής, στο πλαίσιο μιας μεσοπρόθεσμης συγκροτημένης ποινικής και σωφρονιστικής πολιτικής. Η βελτίωση των συνθηκών του εγκλεισμού προϋποθέτει την ολιστική προσέγγιση στη διαχείριση του φαινομένου. Η λήψη νομοθετικών μέτρων δεν είναι παρά μία μόνο πτυχή της μέριμνας που οφείλει η πολιτεία στο πεδίο του ποινικού εγκλεισμού. Σε αυτήν την κατεύθυνση εντάσσονται και νομοθετικές παρεμβάσεις για τον εξορθολογισμό των ποινών, την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και τη μείωση του χρόνου εγκλεισμού με την υιοθέτηση εναλλακτικών μέτρων.

Αρχικά, με τις νομοθετικές παρεμβάσεις που έγιναν (ν. 4322/2015 ΦΕΚ Α' 42, ν. 4356/2015 ΦΕΚ Α' 181, ν. 4411/2016 ΦΕΚ Α' 142, ν. 4489/2017 ΦΕΚ Α' 140) αντιμετωπίστηκε άμεσα και δραστικά το πρόβλημα του υπερπληθυσμού στις φυλακές, με επείγοντα μέτρα αποσυμφόρησης αλλά και με άλλες διατάξεις οι οποίες στο σύνολό τους εστίαζαν στο τελικώς ζητούμενο *«λιγότεροι κρατούμενοι, μικρότερος χρόνος εγκλεισμού, ειδική μέριμνα για εξαιρετικές περιπτώσεις, εφαρμογή εναλλακτικών μέτρων κράτησης»*. Τα μέτρα αυτά απέφεραν σημαντική εκτόνωση στο σωφρονιστικό σύστημα και μείωση του πληθυσμού των κρατουμένων, της τάξης του 15% περίπου (από 11.798 κρατούμενους την 1/1/2015, σε 10.011 την 31/12/2017, εκ των οποίων 3.260 ήταν υπόδικοι). Η εκτόνωση αυτή, η οποία οδήγησε σε εξάλειψη του φαινομένου του υπερπληθυσμού ήταν απαραίτητη προκειμένου να μπορέσουν να συνεχιστούν οι παρεμβάσεις για την βελτίωση των συνθηκών κράτησης, να

αντιμετωπιστεί μακροπρόθεσμα το φαινόμενο του υπερπληθυσμού, να επενδύσει αποτελεσματικά η σωφρονιστική πολιτική στην ομαλή επανένταξη των κρατουμένων αλλά και να εξασφαλιστούν οι αναγκαίοι όροι για την ορθή διοίκηση του σωφρονιστικού συστήματος.

Στο σημείο αυτό, αναφέρονται οι επισημάνσεις του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης Βασανιστηρίων (Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική Έκθεση 2015 , σελ. 134 - Greek Ombudsman), όπου χαρακτηριστικά αναφέρει: *«Εντός του έτους 2015, σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης του επείγοντος χαρακτήρα σημαντικών παραμέτρων του σωφρονιστικού συστήματος στη χώρα, αποτέλεσαν δε απαρχή μιας σφαιρικότερης προσέγγισης του σωφρονιστικού ζητήματος και των δομικών, συστημικών και χρόνιων προβλημάτων που αυτό εμφανίζει...»*. Ακολούθως, **στην Ετήσια Έκθεση 2017** του Συνηγόρου του Πολίτη (σελ. 226 - Greek Ombudsman) αναφέρεται χαρακτηριστικά *«Εξακολουθεί, σε γενικές γραμμές, να διατηρείται ο συνολικός αριθμός των κρατουμένων κάτω από το όριο των 10.000, γεγονός που έχει οδηγήσει, κατ' αρχήν, σε σημαντική βελτίωση των συνθηκών κράτησης.....»*.

Επιπλέον, σύμφωνα με όσα αναφέρει το έτος 2017 το Συμβούλιο της Ευρώπης, **το ποσοστό πληρότητας στις ελληνικές φυλακές μειώθηκε από 121.4 κρατούμενους ανά 100 διαθέσιμες θέσεις, σε 97.6** [Press release - DC031(2017), Council of Europe Annual, Penal Statistics SPACE I and SPACE II, reports 2015], την ίδια στιγμή που το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επισημαίνει ότι το πρόβλημα του υπερπληθυσμού είναι ένα σοβαρό πρόβλημα σε όλες τις χώρες μέλη της Ε.Ε. [«D. whereas prison overcrowding is a recurrent problem in the Union, as recognised by more than a third of Member States and demonstrated by reports such as the most recent edition of the Council of Europe Annual Penal Statistics (SPACE), published on 14 March 2017» (European Parliament resolution of 5 October 2017 on prison systems and conditions (2015/2062(INI))].

Ταυτόχρονα ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ενίσχυση των εναλλακτικών μέτρων με νομοθετικές πρωτοβουλίες και δράσεις που περιγράφονται πιο κάτω, στον εκσυγχρονισμό των υποδομών, στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την εκπαίδευση του προσωπικού, στην πρόληψη και αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας, στην ασφάλεια προσωπικού και των κρατουμένων, στην τήρηση

της νομιμότητας και τον έλεγχο, στην προετοιμασία της επανένταξης και στην αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας στις φυλακές.

Ακολούθως, οι προσπάθειες αυτές μετουσιώθηκαν στους στρατηγικούς στόχους της αντεγκληματικής πολιτικής, καθώς το 2017 ολοκληρώθηκε η εκπόνηση του «Στρατηγικού σχεδίου για το σωφρονιστικό σύστημα 2018-2020» (το οποίο τίθεται σε ισχύ τον Ιανουάριο 2018). Το Στρατηγικό σχέδιο αποτελεί την πρώτη συνεκτική και συγκροτημένη προσπάθεια να τεθούν οι στόχοι και να καθοριστεί η στρατηγική και οι βασικές αρχές της σωφρονιστικής πολιτικής στη χώρα μας, έτσι όπως άλλωστε προτείνει σταθερά εδώ και χρόνια το Συμβούλιο της Ευρώπης. Το Σχέδιο αυτό θέτει μια θετική αποστολή για το σωφρονιστικό μας σύστημα, βασισμένη στους άξονες του σεβασμού των δικαιωμάτων, της ασφάλειας κρατουμένων και προσωπικού, της συνεχούς υποστήριξης στην επανένταξη των κρατουμένων. Παράλληλα, αναγνωρίζει τα όρια της σωφρονιστικής πολιτικής και την ανάγκη να υπάρξουν θεσμικές παρεμβάσεις και σε άλλα πεδία που επηρεάζουν άμεσα το ζήτημα της έκτισης των ποινών, ιδίως στον εκσυγχρονισμό του συστήματος ποινών με την αναθεώρηση του Ποινικού Κώδικα.

Σημαντική παράμετρος του στρατηγικού σχεδιασμού υπήρξε η αποτύπωση της χωρητικότητας των φυλακών και ο αντίστοιχος σχεδιασμός για τον έλεγχο της πληρότητας των καταστημάτων κράτησης, έργο το οποίο επίσης ολοκληρώθηκε το έτος 2017. Για τον υπολογισμό της μέγιστης χωρητικότητας ελήφθησαν υπόψη, μεταξύ άλλων, τα ελάχιστα κριτήρια (εξαιρουμένου του χώρου wc, 4 τ.μ. ανά κρατούμενο σε κελί, 6 τ.μ. ανά πρώτο κρατούμενο, συν 4 τ.μ. για τον κάθε επόμενο κρατούμενο, σε θάλαμο, με τον θάλαμο να ορίζεται σε 15,9 τ.μ. και άνω) της CPT (CPT / Inf [2015] 44). Το προϊόν της μελέτης για την αποτύπωση της χωρητικότητας των καταστημάτων κράτησης, ανά κατηγορία κρατουμένων, αναρτάται πλέον στον ιστότοπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης και τροφοδοτείται, κάθε 1η και 16η εκάστου μηνός, με τα εκάστοτε ισχύοντα δεδομένα, ως προς τη δύναμη κρατουμένων αλλά και την τυχόν αύξηση θέσεων των καταστημάτων. Με τον τρόπο αυτό, είναι άμεσα δυνατό, σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς (Εισαγγελείς, Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών κλπ), οι οποίοι έχουν ήδη ενημερωθεί σχετικά, να γνωρίζουν τις διαθέσιμες θέσεις σε κάθε κατάσταση κράτησης, ανά κατηγορία κρατουμένων και να ακολουθήσουν την ορθή, στο μέτρο του δυνατού, κατανομή των κρατουμένων.

1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ - Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης

1.1 Με το άρθρο 43 του νόμου 4489/2017 (Α' 140) εισήχθησαν διατάξεις για την αποσυμφόρηση των Καταστημάτων Κράτησης για κάποιες κατηγορίες κρατουμένων, όπως προηγούμενα είχε συμβεί με τους νόμους 4322/2015 και 4411/2016. Η εν λόγω νομοθετική παρέμβαση αποσκοπεί στην διατήρηση της θετικής επίδρασης των αποσυμφορητικών μέτρων σε ότι αφορά τη μείωση του πληθυσμού κρατουμένων, προβλέποντας εξαιρέσεις για συγκεκριμένα κακουργήματα.

Στις 09.10.2017, ετέθη σε λειτουργία, με πλήρη ασφάλεια, η τέταρτη πτέρυγα του Καταστήματος Κράτησης Νιγρίτας Σερρών, αυξάνοντας έτσι τη συνολική χωρητικότητα των καταστημάτων κράτησης της χώρας κατά 120 θέσεις κράτησης.

1.2 Σχετικά με τις παρεμβάσεις που προωθήθηκαν, το έτος 2017, στον τομέα των υποδομών του σωφρονιστικού συστήματος, αξίζει να αναφερθούν τα εξής:

- Δημοσιεύτηκε το **π.δ. 153/2017 «Ίδρυση Καταστήματος Κράτησης στο Δήμο Παρνεστίου της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας» (Α' 198)** με το οποίο ιδρύθηκε το νέο Κατάστημα Κράτησης Δράμας για τις ανάγκες κράτησης καταδίκων κρατουμένων στην περιοχή της βόρειας Ελλάδας ενώ βαίνει προς ολοκλήρωση η παράδοση του Καταστήματος. Εντός του 2018 πρόκειται να συσταθούν οι οργανικές θέσεις προσωπικού για το εν λόγω κατάστημα.

- Στο Κατάστημα Κράτησης Ναυπλίου ένας (1) θάλαμος ανακατασκευάστηκε και μετατράπηκε σε αίθουσα διδασκαλίας για τις ανάγκες του δημοτικού σχολείου που πρόκειται να λειτουργήσει το έτος 2018

- Στο Κατάστημα Κράτησης Κομοτηνής δημιουργήθηκε χώρος εκδηλώσεων για τους κρατούμενους καθώς και δυο χώροι άθλησης, ενώ έγινε ανακαίνιση του Δημοτικού Σχολείου που λειτουργεί στο Κατάστημα.

- Στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας διαμορφώθηκε ο αναγκαίος χώρος για την ίδρυση και λειτουργία Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας (με 2 αίθουσες διδασκαλίας, χώρους γραφείων καθηγητών, αίθουσα πληροφορικής).

- Στο Κατάστημα Κράτησης Κω έγιναν σημαντικές παρεμβάσεις αναφορικά με τη βελτίωση των υλικών υποδομών (συντήρηση θαλαμών/ αποκατάσταση βλαβών).

- Δημοπρατήθηκε το έργο «Ανασχεδιασμός των σκοπιών 2,4,6 & 7 του ΕΚΚΝ Αυλώνα, για την κάλυψη των σύγχρονων απαιτήσεων λειτουργίας τους»
- Επικαιροποιήθηκε η μελέτη για το έργο «Ειδικό κτίριο επιμόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης κρατουμένων στο νέο σωφρονιστικό κατάστημα Χανίων», το οποίο αναμένεται να δημοπρατηθεί το 2018
- Συμπληρώθηκε και υποβλήθηκε στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων απογραφικό δελτίο με στοιχεία που σχετίζονται με την ετήσια κατανάλωση ενέργειας καθώς και γενικά στοιχεία του κτιρίου/υποδομής του ΚΚ Κέρκυρας. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται η ένταξη του ΚΚ Κέρκυρας Δράσης στη δράση εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσια κτίρια και υποδομές, στο πλαίσιο του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020. Επισημαίνεται ότι το 2018 αναμένεται να εκπονηθούν μελέτες για τα κάτωθι έργα:
 - «Διαμόρφωση χώρων εκπαίδευσης και διαμονής της Σχολής Εκπαίδευσης Υπαλλήλων στο Κ.Κ. Γυναικών Ελεώνα Θήβας»
 - «Αντικατάσταση της υφιστάμενης ηλεκτρικής εγκατάστασης στην Ε' Πτέρυγα του Κ.Κ. Κορυδαλλού»
 - «Κατασκευή κλιμακοστασίων στην εξωτερική νεκρή ζώνη για την πρόσβαση των φυλάκων στις υπερυψωμένες σκοπιές του Κ.Κ. Πάτρας»
 - «ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ & Η/Μ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΚΕΛΙΩΝ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΤΕΡΥΓΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΕΚΚΝ ΑΥΛΩΝΑ» (εκκρεμεί η έγκριση των τευχών δημοπράτησης από την ΚΤΥΠ)
 - «Ανακατασκευή μόνωσης σε κτίρια των γυναικείων φυλακών του ΚΚ Κορυδαλλού»

1.3 Έπαψαν να λειτουργούν τα πειθαρχικά κελιά στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας, τα οποία μετατρέπονται ήδη σε μουσειακό χώρο, ενώ **γκρεμίστηκαν τα πειθαρχικά κελιά στο Κατάστημα Κράτησης Πάτρας**. Την ακαταλληλότητα των εν λόγω χώρων είχε επισημάνει στο παρελθόν ο Συνήγορος του Πολίτη.

1.4 Με την με αριθ. πρωτ. 32638/2-5-2017 εγκύκλιο, **εξορθολογίστηκε και ουσιαστικά αποκλείστηκε η πειθαρχική απομόνωση των ανηλικών κρατουμένων.**

1.5 Περαιτέρω, σε ότι αφορά την ιδιαίτερη κατηγορία των **Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης**, πρέπει να επισημανθούν τα εξής:

- Με την υπουργική απόφαση **18395/2-3-2017 (Β' 708)**, το **Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα Θήβας μετατράπηκε, μερικώς, σε Αγροτικό Τμήμα Κράτησης Γυναικών** και άρχισε να λειτουργεί. Σύμφωνα με την οικεία απόφαση, στο Αγροτικό Τμήμα Κράτησης Γυναικών, δυναμικότητας έως τριάντα (30) ατόμων, θα μέταγονται γυναίκες κρατούμενες, που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 41 του νόμου 4356/2015, κατόπιν απόφασης της Κεντρικής Επιτροπής Μεταγωγών.
- Η προσπάθεια ανάδειξης των προϊόντων που παράγονται στα Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης που ξεκίνησε το 2016, με την αναβίωση του θεσμού της Έκθεσης Έργων Κρατουμένων, συνεχίστηκε και το 2017, **με την επιτυχή διοργάνωση της 32^{ης} Πανελλήνιας Έκθεσης Έργων Κρατουμένων και Προϊόντων Φυλακών στην Αθήνα.**
- Αναφορικά **με την σύνταξη κανονισμού λειτουργίας των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης**, επισημαίνεται ότι το 2017 παραδόθηκαν προτάσεις των Προϊσταμένων των Διευθύνσεων των Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης και σχετικό αίτημα προς το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών προς περαιτέρω επεξεργασία και κατάρτιση του τελικού σχεδίου κανονισμού, το οποίο αναμένεται εντός του έτους 2018.

2. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Για τη βελτίωση των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας στα καταστήματα κράτησης το ΥΔΑΔ βρίσκεται σε σταθερή συνεργασία με το ομόλογο Υπουργείο Υγείας και επεξεργάζεται σχέδιο συνολικών παρεμβάσεων προς την κατεύθυνση του εξορθολογισμού του συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας στους κρατούμενους τόσο σε πρωτοβάθμιο όσο και σε δευτεροβάθμιο επίπεδο. Προς τούτο συστήθηκε τον Φεβρουάριο του 2017 κοινή ομάδα εργασίας με το Υπουργείο Υγείας, με αντικείμενο τη μελέτη και την παρακολούθηση ζητημάτων που αφορούν την υγειονομική κάλυψη των καταστημάτων κράτησης. **Στόχος της σωφρονιστικής πολιτικής στον τομέα της Υγείας είναι η πλήρης ένταξη των υπηρεσιών υγείας που παρέχονται εντός των φυλακών στο ΕΣΥ.**

2.1 Ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός για την ένταξη του Νοσοκομείου Κρατουμένων Κορυδαλλού στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (Ε.Σ.Υ.) από την ανωτέρω αναφερόμενη ομάδα εργασίας. Σύμφωνα με τα πρότυπα του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος για

την ένταξη του Ψυχιατρείου Κρατουμένων Κορυδαλλού στο Ε.Σ.Υ., αποφασίστηκε η μετατροπή του Νοσοκομείου Κρατουμένων Κορυδαλλού σε πρωτοβάθμια μονάδα υγείας (Ειδικό Κέντρο Υγείας) και η ένταξή του στο Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας, ενώ ολοκληρώθηκε και η σύνταξη του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος. Τα δύο διατάγματα που υλοποιούν την πρόβλεψη της παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 3772/2009 (Α' 112), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 43 του ν. 4356/2015 (Α' 181), για την ένταξη των θεραπευτικών καταστημάτων στο Ε.Σ.Υ. πρόκειται να υπογραφούν και τα δημοσιευθούν εντός του 2018.

2.2 Μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για τον εκσυγχρονισμό του μέτρου ασφαλείας της φύλαξης των ακαταλόγιστων δραστών (πρβλ. άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα), ψηφίστηκε ο **νόμος 4509/2017 «Μέτρα θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής και άλλες διατάξεις» (Α' 201).**

2.3 Τον Νοέμβριο του 2017 πραγματοποιήθηκε διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο για το σύνολο του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού των καταστημάτων κράτησης, με θέμα «Υπηρεσίες Υγείας και Ιατρική Δεοντολογία στις φυλακές», το οποίο διοργανώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης (Τμήμα Συνεργασίας στον Τομέα του Ποινικού Δικαίου).

2.4 Εξασφαλίστηκε ένας ψυχίατρος, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών, ο οποίος επισκέπτεται τακτικά το Κατάστημα Κράτησης Χανίων.

2.5 Για την ψυχική υγεία

2.5.1 Στις αρχές του 2017, ολοκληρώθηκε η έκδοση ενημερωτικού οδηγού για την πρόληψη των αυτοκτονιών στα Καταστήματα Κράτησης. Ο οδηγός απευθύνεται στο προσωπικό όλων των κλάδων των Καταστημάτων Κράτησης, ιδίως στο προσωπικό φύλαξης. Παράλληλα το ζήτημα της ψυχικής υγείας και της πρόληψης των αυτοκτονικών εντάχθηκε ως θεματική ενότητα στα επιμορφωτικά προγράμματα που υλοποιούνται σε συνεργασία με το ΙΝ.ΕΠ (βλ. παρακάτω).

2.5.2 Σε συνεργασία με την 2^η Υγειονομική Περιφέρεια Πειραιώς και Αιγαίου, εντός του 2017 ξεκίνησαν οι διαδικασίες για την παροχή υπηρεσιών τηλε-ιατρικής σε τέσσερα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας. Ήδη, στο ένα από αυτά (Τρικάλων)

έχει παραδοθεί ο εξοπλισμός και έχει διεξαχθεί εικονική συνεδρία για τον έλεγχο της λειτουργίας του δικτύου, ενώ στα υπόλοιπα (Χίου, Μαλανδρινού και Γρεβενών) έχει παραδοθεί ο εξοπλισμός και απομένουν εργασίες αναφορικά με την αναβάθμιση του δικτύου προκειμένου να καταστεί το σύστημα λειτουργικό.

2.5.3 Στο Νοσοκομείο Κρατουμένων Κορυδαλλού υλοποιείται από τον Οκτώβριο του 2017 **πρόγραμμα με τίτλο «ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ C ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ B, HIV ΚΑΙ ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»**, για τον πληθυσμό υψηλού κινδύνου στο συγκρότημα των Καταστημάτων Κράτησης Κορυδαλλού, σε συνεργασία με την Ιατρική Σχολή Αθηνών και τον Σύλλογο Ασθενών Ήπατος «Προμηθέας». Έως το Φεβρουάριο του 2018 αναμένεται να έχουν εξετασθεί περίπου 300 κρατούμενοι. Στόχος είναι η εξέταση, η συμβουλευτική και η διασύνδεση με την θεραπεία. Το πρόγραμμα πρόκειται να επεκταθεί στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών.

2.5.4 Στο Κατάστημα Κράτησης Μαλανδρινού υλοποιούνται βιωματικά εργαστήρια για την αντιμετώπιση της επαγγελματικής εξουθένωσης των υπαλλήλων σε συνεργασία με την Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας.

2.5.5 Στο κατάστημα κράτησης Τρικάλων αναπτύχθηκε συνεργασία με την κινητική μονάδα ψυχικής υγείας «Συν-ειρμός» και προσφέρονται σεμινάρια σε Σωφρονιστικούς Υπαλλήλους με γενική θεματολογία «επικοινωνία στο εργασιακό περιβάλλον».

2.6 Για την Απεξάρτηση

2.6.1 Η ομάδα εργασίας για την αξιολόγηση των προγραμμάτων υποκατάστασης, στα Καταστήματα Κράτησης Κορυδαλλού και Πάτρας, υπό το πρίσμα των αναγκών της σωφρονιστικής και αντεγκληματικής πολιτικής, παρέδωσε σχετικό πόρισμα. Ακολούθως συστάθηκε κοινή ομάδα εργασίας με εκπροσώπους του ΥΔΔΑΔ και του ΟΚΑΝΑ με αντικείμενο την υλοποίηση των προτάσεων του πορίσματος.

2.6.2 Στις αρχές του έτους 2017 ολοκληρώθηκε ο σχεδιασμός και εκδόθηκε ενημερωτικό φυλλάδιο για νεοσεισερχόμενους τοξικομανείς κρατουμένους σχετικά με την συμμετοχή σε προγράμματα απεξάρτησης με τίτλο **«Απεξάρτηση στη Φυλακή; Μπορείς!»**.

2.6.3 Το έτος 2017, στο Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας, αναπτύχθηκε συνεργασία με τη Μονάδα Απεξάρτησης «ΔΙΑΠΛΟΥΣ» της Ψυχιατρικής Κλινικής Κέρκυρας και λειτουργεί συμβουλευτικός σταθμός κρατουμένων.

3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ και ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

3.1 Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε το 2017 στην εξεύρεση λύσεων για την ενίσχυση του επιστημονικού προσωπικού των Καταστημάτων Κράτησης ώστε να καταστεί εφικτό να αναπτυχθούν δράσεις επιμόρφωσης και ψυχοκοινωνικής στήριξης σε όλες τις φυλακές. Αξίζει να αναφερθεί ότι **οι οργανικές θέσεις του επιστημονικού προσωπικού των καταστημάτων κράτησης**, όπως διαμορφώθηκαν μετά την περικοπή των κενών οργανικών θέσεων σε όλες τις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα (παρ. 1^α αρ. 33 ν. 4024/2011, Α' 226), και προβλέπονται στον Οργανισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης (άρθρα 45 και 46 π.δ. 96/2017, όπως ισχύει) ήταν σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης **πέντε (5) θέσεις ΠΕ Εγκληματολόγων και έξι (6) θέσεις ΠΕ Κοινωνιολόγων**. Επιπρόσθετα, σε 7 Καταστήματα Κράτησης δεν υπήρχε κανένας κοινωνικός λειτουργός, σε 16 κανένας ψυχολόγος και σε 4 κανένα μέλος επιστημονικού προσωπικού (ΚΚ Δομοκού, Κέρκυρας, Χίου, Κω).

3.1.1 Ήδη, με το άρθρο 19 του ν. 4491/2017 (Α' 152) προστέθηκαν επτά (7) θέσεις ΠΕ Κοινωνιολόγων στο επιστημονικό προσωπικό των φυλακών. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του νόμου 4411/2016 (Α' 142), δόθηκε η δυνατότητα, για πρώτη φορά, **μετάταξης υπαλλήλων Εξωτερικής Φρούρησης σε κενές οργανικές θέσεις επιστημονικού προσωπικού των Καταστημάτων Κράτησης**. Η διαδικασία μετάταξης πραγματοποιήθηκε το 2017 και πρόκειται να ολοκληρωθεί στις αρχές του έτους 2018, οπότε τέσσερις (4) Κοινωνιολόγοι, δύο (2) Ψυχολόγοι και δύο (2) Κοινωνικοί Λειτουργοί θα προστεθούν στο επιστημονικό προσωπικό των Καταστημάτων Κράτησης.

3.1.2 Οι θέσεις των Κοινωνικών Λειτουργών στα Καταστήματα Κράτησης Τρικάλων και Δομοκού, καλύφθηκαν από Κοινωνικούς Λειτουργούς, που εξυπηρετούν το Ειδικό Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Κασσαβέτειας, το Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Βόλου και το Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου και οι οποίοι μεταβαίνουν στα προαναφερθέντα Καταστήματα Κράτησης εκ περιτροπής,

ανά εξάμηνο. Το 2017, δεύτερος Κοινωνικός Λειτουργός στο τοποθετήθηκε στο Κατάστημα Κράτησης Αλικαρνασσοῦ ενώ το 2018 αναμένεται να τοποθετηθεί Κοινωνικός Λειτουργός στο Κατάστημα Κράτησης Τρίπολης.

3.1.3 Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 4491/2017 (Α' 152) **ενισχύθηκε το Ιατρικό, Νοσηλευτικό και λοιπό Επιστημονικό προσωπικό του Ψυχιατρείου Κρατουμένων**, με σαράντα (40) νέες θέσεις υγειονομικού/επιστημονικού προσωπικού για το Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού. Επιπλέον, πέρα από τις 7 θέσεις Κοινωνιολόγων που αναφέρονται ανωτέρω, προστέθηκαν έντεκα (11) θέσεις Γεωπόνων για τα Αγροτικά Καταστήματα Κράτησης (ΠΕ και ΤΕ) και μια (1) θέση βρεφονηπιοκόμου για το Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα.

3.2. Για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση

Το ζήτημα της **εκπαίδευσης των κρατουμένων** αποτελεί κεντρική προτεραιότητα της πολιτικής που ακολουθείται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την αναβάθμιση του σωφρονιστικού συστήματος. Ειδικότερα, η αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα καταστήματα κράτησης περιλαμβάνεται ως κεντρικός στόχος στο «*Στρατηγικό σχέδιο για το σωφρονιστικό σύστημα 2018-2020*», τόσο αναφορικά με τα ζητήματα της δημιουργίας κατάλληλων υποδομών (Στρατηγικός στόχος 1: Βελτίωση συνθηκών κράτησης – εκσυγχρονισμός υποδομών) όσο και ως προς την ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών μονάδων, προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία αλλά και φορείς της τοπικής κοινωνίας (Στρατηγικός στόχος 4: Προετοιμασία Επανάταξης – Μετασωφρονιστική Μέριμνα).

Το ΥΔΔΑΔ έχει καταβάλλει συστηματικές προσπάθειες τα τελευταία 3 χρόνια για την υλοποίηση του δικαιώματος των κρατουμένων στην εκπαίδευση και για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης για το σύνολο των κρατουμένων, με σκοπό την ενίσχυση των ατομικών και κοινωνικών τους δεξιοτήτων και την προετοιμασία της κοινωνικής τους ένταξης μετά την αποφυλάκιση. Αξίζει να αναφερθεί ότι, σύμφωνα με καταγραφή που πραγματοποίησε το αρμόδιο τμήμα του ΥΔΔΑΔ τον Ιούνιο του 2016 αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο των κρατουμένων στο σύνολο των φυλακών της χώρας, το ήμισυ του πληθυσμού των κρατουμένων είτε δεν έχει καμία εκπαίδευση (17%), είτε έχει παρακολουθήσει μερικές τάξεις

Δημοτικού (12%), είτε έχει απολυτήριο Δημοτικού (22%). Συνεπώς, το θέμα της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αφορά ένα, οπωσδήποτε, μικρό ποσοστό κρατουμένων.

Ήδη, σε σταθερή συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, το ΥΔΑΔΔ έχει προχωρήσει στην επεξεργασία νομοθετικής ρύθμισης για την πλήρη αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στις φυλακές, με τη δημιουργία εκπαιδευτικών δομών σε όλα τα καταστήματα κράτησης με σκοπό την κάλυψη σταδιακά των εκπαιδευτικών αναγκών των κρατουμένων.

Τα τελευταία 3 χρόνια έχει αλλάξει ριζικά η εικόνα στο σύνολο του σφραγιστικού συστήματος ως προς την πρόσβαση των κρατουμένων σε επιμορφωτικές δραστηριότητες και έχουν λειτουργήσει οι παρακάτω νέες εκπαιδευτικές δομές και δράσεις:

- Δημιουργία **τεσσάρων (4) νέων Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)** στις φυλακές Χανίων, Νιγρίτας, Μαλανδρίνου, Κέρκυρας και **ενός (1) παραρτήματος ΣΔΕ** στο Νοσοκομείο Κρατουμένων Κορυδαλλού.
- Δημιουργία **τεσσάρων (4) Δημοτικών Σχολείων** στις φυλακές Κομοτηνής, Ελεώνα Θηβών (γυναικών), Ναυπλίου και Γρεβενών.
- Επαναλειτουργία του **ΣΔΕ στη φυλακή Δομοκού** και αυτονόμηση/μετεγκατάσταση του **ΣΔΕ στη φυλακή Πάτρας**.
- Λειτουργία **προγραμμάτων εκμάθησης Ελληνικής Γλώσσας σε επτά (7) φυλακές**: στη φυλακή Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και στις φυλακές Χανίων, Αγιάς, Πάτρας, Ναυπλίου, Νιγρίτας και Γρεβενών σε συνεργασία με την ΕΠΑΝΟΔΟ.

3.1.2 Εντός του 2017 λειτούργησαν για **πρώτη χρονιά τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας των Καταστημάτων Κράτησης Μαλανδρίνου και Κέρκυρας**.

3.1.3 Προκειμένου να ανταποκριθεί η Πολιτεία στις εκπαιδευτικές ανάγκες των νεαρών κρατουμένων λειτουργούν Παραρτήματα Δημοτικών Σχολείων και Γυμνασίων σε όλα τα Καταστήματα Κράτησης Νέων, ενώ Λύκειο λειτουργεί όπου υπάρχει ανάγκη κάλυψης αυτού του επιπέδου. Το 2017 Παράρτημα Λυκείου λειτούργησε στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα και στο Κατάστημα Κράτησης Κορίνθου, ιδρύθηκε και λειτούργησε **δημοτικό σχολείο στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα Θηβών και στο Κατάστημα Κράτησης Κομοτηνής**, ενώ το 2018 αναμένεται να ιδρυθεί και να λειτουργήσει δημοτικό σχολείο στο Κατάστημα Κράτησης Ναυπλίου και Γρεβενών.

3.1.4 Στο πλαίσιο υφιστάμενης (υπογραφείσας το 2016) προγραμματικής συμφωνίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), για την εξασφάλιση μεταξύ άλλων είκοσι (20) θέσεων/υποτροφιών σε προπτυχιακά προγράμματα για κρατούμενους, κάθε έτος, το 2017 άλλοι είκοσι κρατούμενοι από τις φυλακές της χώρας έλαβαν υποτροφία για προπτυχιακές σπουδές στο ΕΑΠ και συνολικά σαράντα (40) κρατούμενοι πραγματοποιούν τις σπουδές τους.

3.1.5 Στο πλαίσιο υφιστάμενης συνεργασίας με τον ΟΑΕΔ για την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και συμβουλευτικής απασχόλησης στα Καταστήματα Κράτησης Τρικάλων, Δομοκού και Χανίων, το 2017 λειτούργησε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης μαγείρων στα Τρίκαλα (ενώ αντίστοιχο αναμένεται να ξεκινήσει το 2018 στα Χανιά) και ψυκτικών στο Δομοκό .

3.1.6 Το 2017 υλοποιήθηκε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης στο Κατάστημα Κράτησης Γρεβενών, στον τομέα της κοπτικής - ραπτικής. Οι υποδομές και ο εξοπλισμός εξασφαλίστηκαν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης ενώ το πρόγραμμα, διάρκειας δώδεκα (12) μηνών, υλοποιείται στο πλαίσιο της συνεργασίας με την Αυστριακή τεχνική βοήθεια. Επίσης, υλοποιήθηκε πρόγραμμα κεραμικής-αγγειοπλαστικής στο Κατάστημα Κράτησης Μαλανδρινού. Την υλοποίηση του προγράμματος στήριξε η «ΕΠΑΝΟΔΟΣ» (Κέντρο Επανάταξης Αποφυλακισμένων).

3.1.7 Στο Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Κασσάνδρας λειτούργησαν προγράμματα τυροκομίας, οινολογίας και μηχανοτρονικής σε επίπεδο Ι.Ε.Κ και τεχνικών θερμοϋδραυλικών εγκαταστάσεων και μαγειρικής τέχνης, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς.

3.2 Για τον πολιτισμό και τον αθλητισμό μέσα στην φυλακή

3.2.1 Το 2017 υλοποιήθηκαν για δεύτερη χρονιά προγράμματα άθλησης σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, σε επτά (7) καταστήματα κράτησης («Προγράμματα Άθλησης για Όλους»). Επίκειται η επέκταση του προγράμματος σε 15 συνολικά καταστήματα κράτησης εντός του 2018.

3.2.2 Σημαντικές πολιτιστικές δραστηριότητες υλοποιήθηκαν σε όλα τα καταστήματα κράτησης σε συνεργασία με τοπικούς πολιτιστικούς φορείς. Συνεχίστηκαν οι σημαντικές συνεργασίες που έχουν αναπτυχθεί

α) με το Εθνικό Θέατρο για τη δημιουργία Θεατρικής Ομάδας στο κατάστημα κράτησης Κορυδαλλού και την πραγματοποίηση θεατρικών παραστάσεων. Επίκειται η επέκταση της συνεργασίας με το Εθνικό Θέατρο σε 4 ακόμη καταστήματα κράτησης,

β) με την Εθνική Λυρική Σκηνή για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων μουσικής και χορού σε δύο καταστήματα κράτησης (Κορυδαλλού και Γυναικών Ελεώνα Θηβών),

γ) με το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, προκειμένου προγράμματα τέχνης του μουσείου να ενταχθούν στις φυλακές για την υποβοήθηση της επανένταξης των κρατούμενων στην κοινωνία,

δ) με τη «Διεθνή Εταιρεία Φίλων Νίκου Καζαντζάκη», για την πραγματοποίηση διαλέξεων και εκδηλώσεων στα καταστήματα κράτησης της χώρας με θέμα τον Νίκο Καζαντζάκη και το έργο του.

3.2.3 Τέλος, λειτούργησε εργαστήριο Θεάτρου και δημιουργικής γραφής στο κατάστημα κράτησης Δομοκού από την «ΕΠΑΝΟΔΟ».

3.3 Επιμέρους δράσεις στα Καταστήματα Κράτησης

Αξιοσημείωτες θεωρούνται και οι επιμέρους ad hoc δράσεις και πρωτοβουλίες που πραγματοποιήθηκαν, με μέριμνα των Διευθύνσεων των Καταστημάτων Κράτησης, με σκοπό την εν γένει κοινωνική ενδυνάμωση των κρατούμενων αλλά και την βελτίωση των συνθηκών κράτησης. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι κάτωθι δράσεις:

- Στο Κατάστημα Κράτησης Κορυδαλλού πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτικό πρόγραμμα κινηματογράφου, φωτογραφίας και ηχοληψίας, με σκοπό την επαφή των κρατούμενων με τον κόσμο του κινηματογράφου σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο.
- Στο Κατάστημα Κράτησης Ναυπλίου υλοποιήθηκαν θεατρο-παιδαγωγικά προγράμματα και προγράμματα εγγραμματος και ανάπτυξης δεξιοτήτων ζωής, σε συνεργασία με Μεταπτυχιακό Τμήμα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.
- Στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα πραγματοποιήθηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα ΕΡΜΗΣ του Ινστιτούτου Οδικής Ασφάλειας (Ι.Ο.ΑΣ) «Πάνος Μυλωνάς».
- Στο Κατάστημα Κράτησης Χανίων ανανεώθηκε το πρόγραμμα εκμάθησης κιθάρας για τους κρατούμενους.

- Στο Ειδικό Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Κασσαβέτειας πραγματοποιήθηκαν μαθήματα Πρώτων Βοηθειών στους μαθητές από νοσηλεύτριες του Γενικού Νοσοκομείου Βόλου, ενώ έλαβε χώρα επίσκεψη τηλεοπτικού παρουσιαστή με επταμελή ομάδα για την πραγματοποίηση δράσεων με τους νεαρούς κρατούμενους (γκράφιτι/ κατασκευές).
- Στο Κατάστημα Κράτησης Τρικάλων πραγματοποιήθηκε σεμινάριο σε τέσσερις (4) συναντήσεις με Ψυχολόγο, με θέμα «Διαχείριση άγχους, διαχείριση θυμού και συγκρούσεων, επικοινωνία, οικογενειακές σχέσεις». Κατόπιν δωρεών από τη δημοτική βιβλιοθήκη αλλά και από ιδιώτες, εμπλουτίστηκε η βιβλιοθήκη με περισσότερα των τριακοσίων (300) βιβλίων.
- Στο Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Αγιάς διοργανώθηκαν δημιουργικά εργαστήρια με θέμα το βιβλίο, στα πλαίσια συνεργασίας με το δίκτυο «Διαβάζω για τους άλλους», στα οποία συμμετείχαν κρατούμενοι διαφόρων ηλικιών και εθνικοτήτων. Το παραγόμενο υλικό των εργαστηρίων θα πλαισιώσει σχετική έκθεση της Εθνικής Βιβλιοθήκης.
- Στο Κατάστημα Κράτησης Νιγρίτας οργανώθηκαν ενημερωτικές ομιλίες σχετικά με την υγεία και νομικά ζητήματα.
- Στο Κατάστημα Κράτησης Θεσσαλονίκης δημιουργήθηκε σε συνεργασία με τηλεοπτικό συνεργείο της ET3 ολιγόλεπτη ταινία η οποία προβλήθηκε σε εκδήλωση του ΟΗΕ. Οργανώθηκε, επίσης και υλοποιήθηκε δράση με στόχο τη ζωγραφική στους τοίχους της πτέρυγας των γυναικών.

4. ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΡΩΝ – ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

4.1 Τα εναλλακτικά της κράτησης μέτρα υιοθετούνται διεθνώς ως προτεραιότητα της αντεγκληματικής πολιτικής, εντασσόμενα στα θεσμικά μακροπρόθεσμα μέτρα για τη μείωση της χρήσης της φυλάκισης και την αντιμετώπιση του προβλήματος του υπερπληθυσμού. Ειδικότερες δράσεις που υλοποιήθηκαν το 2017 στον τομέα αυτό είναι οι παρακάτω:

4.1.1 Συνέχιση της πιλοτικής εφαρμογής του συστήματος της ηλεκτρονικής επιτήρησης («βραχιολάκι»).

4.1.2 Έκδοση κοινής Υπουργικής Απόφασης για την αναβάθμιση του θεσμικού πλαισίου εφαρμογής του μέτρου της κοινωφελούς εργασίας για τους ανηλίκους, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 16 του νόμου 4411/2016 (ΦΕΚ Α' 142) (ΚΥΑ 73461/2017 **«Πλαίσιο εφαρμογής του αναμορφωτικού μέτρου της παροχής κοινωφελούς εργασίας ανηλίκων και πίνακας φορέων που συμμετέχουν στην εφαρμογή του μέτρου»**, ΦΕΚ Β' 3647).

4.1.3 Ολοκληρώθηκε η εκπαίδευση εκπαιδευτών επιμελητών ανηλίκων και κοινωνικής αρωγής, με τη συμμετοχή 25 επαγγελματιών σε πρόγραμμα επιμόρφωσης 70 ωρών. Η εκπαίδευση υλοποιήθηκε από το πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας του Αυστριακού Υπουργείου Δικαιοσύνης με τη συμμετοχή Ελλήνων, Βρετανών και Αυστριακών επιστημόνων και έμπειρων επαγγελματιών ως εκπαιδευτών.

4.1.4 Σχεδιασμός για την ενίσχυση των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής με προσωπικό, μέσω μικρού αριθμού προσλήψεων, της ολοκλήρωσης των διαδικασιών ειδικών μετατάξεων και της ένταξης των υπηρεσιών στο Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας (ολοκληρώνονται εντός του 2018).

4.1.5 Έκδοση **πρακτικού οδηγού για το έργο Επιμελητών Ενηλίκων και Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής**, με την υποστήριξη του προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας του Αυστριακού Υπουργείου Δικαιοσύνης.

4.1.6 Με το ν. 4478/2017 (Α' 91), ο οποίος τροποποίησε μεταξύ άλλων το άρθρο 29 του π.δ. 96/2017 *«Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων»* (Α' 136), ανατέθηκε στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής η αρμοδιότητα της υποστήριξης των ενηλίκων και ανηλίκων θυμάτων, ενισχύοντας έτσι το ρόλο τους ως μια κομβική υπηρεσία στο πεδίο τόσο της εγκληματικότητας όσο και της θυματοποίησης.

4.1.7 Το 2017 πραγματοποιήθηκε τριήμερη εκπαίδευση του προσωπικού των Εταιριών Προστασίας Ανηλίκων (Ε.Π.Α.) από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε συνεργασία με το πρόγραμμα της Αυστριακής Τεχνικής Βοήθειας για την αναμόρφωση του Ελληνικού Δικαστικού Συστήματος.

4.2 Το έργο των επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο ν.1941/1991 (άρθρο 15 παρ.4 και 5), το Π.Δ.195/2006 (ΦΕΚ Α'199) και το Π.Δ. 101/2014 (ΦΕΚ Α'168) οι Επιμελητές Κοινωνικής Αρωγής είναι επιφορτισμένοι με: α) τη συνδρομή και επίβλεψη ατόμων τα οποία έχουν καταδικασθεί με αναστολή εκτέλεσης της ποινής τους υπό επιτήρηση (άρθρο 100 Π.Κ.) ή των οποίων η ποινή έχει μετατραπεί σε υποχρέωση παροχής κοινωφελούς εργασίας (άρθρο 82 Π.Κ.) ή έχουν απολυθεί υπό όρους (άρθρο 105 Π.Κ.), β) τον προσδιορισμό και την εξασφάλιση θέσεων κοινωφελούς εργασίας στις προβλεπόμενες στο άρθρο 82 παρ. 8 του Π.Κ. υπηρεσίες και γ) την υποβολή προτάσεων προς τον αρμόδιο εισαγγελέα για τον καθορισμό όρων κοινωφελούς εργασίας και την επίβλεψη τήρησής τους. Βάσει των ως άνω και ειδικότερα στο πλαίσιο της συνδρομής και της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των εποπτευόμενων, το 2017 πραγματοποιήθηκαν ενέργειες και δράσεις που αποσκοπούσαν στην προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου όπως:

Δικαίωμα στην ιατρική περίθαλψη

Οι σχετικές δράσεις περιλαμβάνουν:

Συνεργασία με τη Δ/ση Κοινωνικής Πρόνοιας και σύνταξη κοινωνικών εκθέσεων για έκδοση βιβλιαρίου ασθενείας, διαμεσολάβηση μεταξύ Νοσοκομείου, Κοινωνικών Υπηρεσιών και οικογένειας για ενήλικα υπέρβαρο με σκοπό τη μετακίνηση του σε κατάλληλη δομή νοσηλείας, ενημέρωση και διευκόλυνση για την άσκηση του δικαιώματος δωρεάν ιατροφαρμακευτικής κάλυψης και νοσοκομειακής περίθαλψης σε ανασφάλιστους-μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σύμφωνα με το Ν. 4368/2016, ενημέρωση για δημοτικά ιατρεία που παρέχουν δωρεάν ιατρικές υπηρεσίες, παρεμβάσεις σε κρατικά νοσοκομεία για εμβολιασμό και διεξαγωγή ιατρικών εξετάσεων ευπαθών ομάδων (πχ Ρομά, αναλφάβητων κ), ενημέρωση για τις παροχές υγείας ατόμων με αναπηρία, παραπομπές και συνεργασία με νοσηλευτικά ιδρύματα για την προστασία της σωματικής υγείας, συνεργασία με Ψυχιατρικά Τμήματα Νοσοκομείων, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ), ΚΕΘΕΑ και αρμόδια θεραπευτικά καταστήματα (π.χ. την ένταξη χρηστών σε προγράμματα απεξάρτησης πριν την έναρξη της Κοινωφελούς εργασίας) και ανάπτυξη ενός δικτύου υπηρεσιών που αφορούν στην πληρέστερη αντιμετώπιση περιστατικών.

Δικαίωμα σε τροφή, στέγη, μετακίνηση και άλλες παροχές

Οι σχετικές πρωτοβουλίες αφορούν:

Ενημέρωση, διαμεσολάβηση σε δημοτικούς φορείς (κοινωνικά παντοπωλεία, ενώσεις πολιτών), κέντρα κοινωνικής μέριμνας, ΜΚΟ, ξενώνες φιλοξενίας αστέγων, για την εξυπηρέτηση ατόμων από ευπαθείς ομάδες και την παραπομπή τους στην κατάλληλη υπηρεσία, συλλογή ρούχων, τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης για άπορους και για μετανάστες, συνεργασία με Οργανισμούς Αστικών Συγκοινωνιών για δωρεάν έκδοση κάρτας απεριορίστων διαδρομών.

Τα ανήλικα τέκνα των παρεχόντων Κοινωφελή Εργασία με οικονομικά προβλήματα, επωφελούνται των δυνατοτήτων και προγραμμάτων πχ της ΕΠΑ Χαλκίδας όπως δωρεάν φροντιστήρια ξένων γλωσσών, ενισχυτικής διδασκαλίας αλλά και ψυχολογικής υποστήριξης, σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο.

Δικαίωμα στην εργασία

Σχετικές ενέργειες υπήρξαν οι κάτωθι:

Συνεργασία με τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), ενημέρωση και παραπομπή στο κατάλληλο πρόγραμμα κατάρτισης ή επιδοτούμενης απασχόλησης, ανάπτυξη δεξιοτήτων επαγγελματικής σταδιοδρομίας (συνέντευξη, σύνταξη βιογραφικού σημειώματος/συνοδευτικής επιστολής, συμπλήρωση αιτήσεων κα), συνεργασία με τον αρμόδιο εισαγγελέα και τους φορείς παροχής για την εφαρμογή όρων παροχής κοινωφελούς εργασίας (ώρες και ημέρες) που προστατεύουν το δικαίωμα του παρέχοντος κοινωφελή εργασία στην αμειβόμενη εργασία και δεν διαταράσσουν την κοινωνική, οικογενειακή και επαγγελματική του ζωή, παρεμβάσεις σε εργοδότες για την πρόσληψη αποφυλακισμένων, ενημέρωση για άλλους τρόπους αναζήτησης εργασίας (ηλεκτρονικές διευθύνσεις), υποβοήθηση στις διαδικασίες έκδοσης κάρτας ανεργίας, παρακολούθηση των προκηρύξεων θέσεων εργασίας των Δήμων ή μέσω ΑΣΕΠ, διευκόλυνση στη συγκέντρωση των δικαιολογητικών και τη συμπλήρωση των σχετικών αιτήσεων

Δικαίωμα στην ίση μεταχείριση και στην ισότητα ενώπιον των νόμων

Στο πεδίο αυτό πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

Ενημέρωση των φορέων παροχής κοινωφελούς εργασίας και των διευθύνσεων προσωπικού για το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση αυτών που παρέχουν κοινωφελή

εργασία και μέριμνα για την άσκησή του στην πράξη μέσα από την παροχή εξοπλισμού, τη συμμετοχή σε προγράμματα εμβολιασμού που ισχύουν για τους υπόλοιπους εργαζόμενους κ.α., διεύρυνση των τομέων απασχόλησης για τους παρέχοντες κοινωφελή εργασία προκειμένου ο υπόχρεος σε αυτήν να τοποθετείται σε θέση εργασίας ανάλογα με την ηλικία, την υγεία, το επάγγελμα και τις δεξιότητές του, ενημέρωση για παροχή δωρεάν νομικής υποστήριξης και παραπομπή στη νομική υπηρεσία των Δικηγορικών Συλλόγων και διορισμού διερμηνέα όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο, ενημέρωση για την ύπαρξη μηχανισμών ψυχολογικής στήριξης (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί κλπ) που βοηθούν στην ομαλή κοινωνική τους επανένταξη και την προάσπιση των δικαιωμάτων τους, ενημέρωση παραβατικών ατόμων για εναλλακτικά μέτρα έκτισης της ποινής, ενημέρωση για δυνατότητες που δίνονται από το νόμο - συνδρομή για τη συγκέντρωση δικαιολογητικών.

Δικαίωμα στην ασφάλεια και στην αξιοπρέπεια

Στη συγκεκριμένη κατηγορία και σε σχέση με την παροχή κοινωφελούς εργασίας έγιναν επιπρόσθετα οι παρακάτω πιλοτικές δράσεις:

- Η ΥΕΑ & ΚΑ Χαλκίδας, σε συνεργασία με το Γραφείο Υγιεινής και Ασφάλειας του Δήμου Χαλκιδέων, καθόρισε αλλά και έλεγξε τα αντικείμενα εργασίας με γνώμονα τις συνθήκες ασφάλειας στην εργασία των παρεχόντων την ποινή της Κοινωφελούς Εργασίας. Επίσης, καθιερώθηκε ο προληπτικός ιατρικός τους έλεγχος από τον Ιατρό εργασίας. Για τους χρήστες ουσιών, ανέβαλλε την έναρξη Κοινωφελούς Εργασίας και διευκόλυνε την συμμετοχή τους στην απεξάρτηση, οργανώνοντας κατάλληλα το ωρολόγιο πρόγραμμα τους.
- Η ΥΕΑ & ΚΑ Λαμίας προέβη σε παρέμβαση για εισαγωγή κακοποιημένων γυναικών στον ξενώνα κακοποιημένων γυναικών Λαμίας.

Δικαίωμα στην εκπαίδευση

Στο πεδίο αυτό έγιναν οι κάτωθι παρεμβάσεις:

Ενημέρωση για τη λειτουργία σχολείων δεύτερης ευκαιρίας και δυνατότητα εγγραφής αποφυλακισμένων σε αυτά, εγγραφή χρήστη ουσιών και παρόχου Κοινωφελούς Εργασίας, που παρακολουθεί πρόγραμμα του ΟΚΑΝΑ, στο εσπερινό λύκειο, έπειτα από 20ετή διακοπή φοίτησης (ΥΕΑ & ΚΑ Χαλκίδας)

4.3 Προστασία Ανηλίκων – Επιμελητές Ανηλίκων

4.3.1 Εντός του έτους 2017, συνέχισε να λειτουργεί σε σταθερή βάση το Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων (ΚΕΣΑΘΕΑ).

4.3.1.1 Η νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τη δημιουργία Μονάδων Μέριμνας Νέων ολοκλήρωσε το έργο της και **κατέθεσε σχετικό σχέδιο νόμου, «Μονάδες Μέριμνας Νέων και άλλες διατάξεις»**. Το εν λόγω σχέδιο έρχεται να καλύψει πολυετές κενό στην διαχείριση της ανήλικης και νεανικής παραβατικότητας στη χώρα μας. Υιοθετεί σύγχρονες αντιλήψεις για την προστασία των ανηλίκων και συστήνει ένα πλέγμα νέων δομών προστασίας και υποστήριξης του ανήλικου παραβάτη, αξιοποιώντας στο έπακρο υφιστάμενες δομές υπό την εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αποτελώντας έτσι μια ολοκληρωμένη πρωτοβουλία με καινοτόμο και μεταρρυθμιστικό χαρακτήρα, με στόχο :

- την ευθυγράμμιση των εφαρμοζόμενων στη χώρα μας πολιτικών για την αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας με τις σύγχρονες αντιλήψεις και τα διεθνή πρότυπα (συμβάσεις, συστάσεις και πρότυπα ελάχιστων κανόνων σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο).
- την ενίσχυση ορισμένων αναμορφωτικών μέτρων μετά τον περιορισμό του εγκλεισμού των ανηλίκων, που επέφεραν οι σημαντικές μεταρρυθμίσεις των ν. 4322/2015 και ν. 4356/2015.

4.3.1.2 Με το ν. 4478/2017 (Α' 91) ανατέθηκε στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής η αρμοδιότητα της υποστήριξης των ενηλίκων και ανηλίκων θυμάτων, ενώ δημιουργήθηκαν οι αυτοτελείς οργανικές μονάδες «Σπίτια του Παιδιού» στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων Αθήνας, Πειραιά, Θεσσαλονίκης, Πάτρας και Ηρακλείου Κρήτης για την αντιμετώπιση της δευτερογενούς θυματοποίησης και την πραγματοποίηση της δικανικής εξέτασης των ανηλίκων θυμάτων.

4.3.2 Το έργο των επιμελητών ανηλίκων

Στο πεδίο των ανηλίκων (παιδιών και εφήβων) οι Επιμελητές Ανηλίκων αποβλέποντας, σε μια ολιστική αντιμετώπιση των περιστατικών ή προδικαστικά ή στο πλαίσιο εφαρμογής κάποιου αναμορφωτικού μέτρου είτε ανεξάρτητα από δικαστικές αποφάσεις, πραγματοποίησαν ευρεία δικτύωση με φορείς, Υπηρεσίες, Συλλόγους, Οργανισμούς μη κερδοσκοπικούς, οργανώσεις κλπ. με στόχο την εξυπηρέτηση του υπέρτατου συμφέροντος των ανηλίκων και υλοποίησαν τις ακόλουθες δράσεις :

Δικαίωμα στην εκπαίδευση, κατάρτιση, συμμετοχή σε προγράμματα κ.λ.π.

Οι ενέργειες περιλαμβάνουν:

Παρεμβάσεις για ένταξη ανήλικων Ρομά στην εκπαίδευση, παραγγελία του Εισαγγελέα Ανηλίκων για την εγγραφή και παραμονή όλων των ανηλίκων, σε ηλικία υποχρεωτικής φοίτησης στα σχολεία, με σκοπό την αντιμετώπιση του φαινομένου της σχολικής διαρροής σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων π.χ. Ροδόπη, Αλεξανδρούπολη, Ορεστιάδα, Πειραιάς, Αθήνα, Ρέθυμνο, συνεχιζόμενη ενημέρωση-ευαισθητοποίηση των Διευθυντών των Γυμνασίων και Λυκείων από Εισαγγελείς Ανηλίκων σε θέματα πρόληψης αλλά και για τα διαπραττόμενα ποινικά αδικήματα στο χώρο του σχολείου, εξακολούθηση της εφαρμογής του Προγράμματος Κυκλοφοριακής Αγωγής από την Τροχαία για τους ανήλικους παραβάτες ΚΟΚ, ως πρόσθετο αναμορφωτικό μέτρο ή με Δ/ξη Εισαγγελέα (άρθρο 45Α του ΚΠΔ), παρεμβάσεις σε διευθυντές σχολείων ώστε να μην υπάρχει διακριτική μεταχείριση, ρατσισμός και αποκλεισμός στην εκπαίδευση εις βάρος ανηλίκων συγκεκριμένων πληθυσμών, ενώ υλοποιήθηκαν βιωματικό πρόγραμμα κατάρτισης από την ΥΕΑ Πειραιά με τίτλο «Ε.Υ.Ρ.Ο.Π.Ε ΥΕΑ ΠΕΙΡΑΙΑ- ΜΚΟ ΑΜΑΚΑ» τεσσάρων (4) συναντήσεων, σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ευρωπαϊκής ιστορίας και εργασιακών θεμάτων με ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές μέσω τέχνης και φωτογραφικό εργαστήριο (#Photo-opPORTunity# σε συνεργασία με ΜΚΟ ΑΜΑΚΑ- Polyplanity Productions.) που είχε ως στόχο την εκμάθηση φωτογραφικών τεχνικών σε έφηβους που συνεργάζονταν με την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Πειραιά.

Τέλος αναπτύχθηκαν συνεργασίες της ΥΕΑ Θεσσαλονίκης με τα Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης ΔΕΛΤΑ Θεσσαλονίκης, για την δωρεάν εκπαίδευση δύο (2) παραβατικών ανηλίκων και με το Σύλλογο Εθελοντών Υποστήριξης Ανηλίκων με στόχο την κινητοποίηση, ενθάρρυνση και κοινωνικοποίηση εφήβων, οι οποίοι

επέλεξαν να ενταχθούν σε δημιουργικά και εκπαιδευτικά εργαστήρια, με βάση τα ενδιαφέροντα τους.

Δικαίωμα στην αξιοπρέπεια

Εδώ ανήκουν οι εξής πρωτοβουλίες:

- Ενέργειες για την υλοποίηση του μέτρου της αναδοχής ανηλίκων σε ανήλικο που είχε υποπέσει σε παραβατική συμπεριφορά και έπρεπε να απομακρυνθεί από το φυσικό οικογενειακό του περιβάλλον, προστασία από κάθε μορφή κακοποίησης, εκμετάλλευσης, διάκρισης, ρατσισμού μέσω προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης παιδιών κατά της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού σε διάφορα σχολεία της περιφέρειας, παραπομπή παιδιών που βιώνουν κακοποίηση και παραμέληση σε τοπικούς συλλόγους, παρεμβάσεις σε περιπτώσεις ανεπίσημων καταγγελιών για συμπεριφορές και ενέργειες δημόσιων αρχών εις βάρος της αξιοπρέπειας των ανηλίκων, ενημέρωση και συνεργασία με άλλους φορείς σε περιπτώσεις εφήβων με προβλήματα ψυχικής υγείας ώστε να διασφαλιστεί η καλύτερη θεραπεία και η αξιοπρεπή τους μεταχείριση και να αποφευχθεί ο κίνδυνος αποκλεισμού, ενημέρωση των υπό επίβλεψη και επιτήρηση ατόμων σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Δικαίωμα στην ίση μεταχείριση και στην ισότητα ενώπιον των νόμων

Σε αυτό το πεδίο καταγράφηκαν οι κάτωθι δράσεις:

Παροχή ενημέρωσης για τις προϋποθέσεις της νομικής βοήθειας, και συνδρομή στην σύνταξη των σχετικών δικαιολογητικών (υπεύθυνες δηλώσεις κλπ), ενημέρωση ανηλίκων (και των οικείων τους ενηλίκων) σχετικά με αποφάσεις που εκκρεμούν σε δικαστήρια (και άλλων πόλεων), και σχετικά με τους τρόπους διασφάλισης των (νομικών) δικαιωμάτων τους, επισκέψεις σε καταυλισμούς τσιγγάνων, και ενημέρωσή τους για τα δικαιώματα των ανηλίκων (αποφυγή ξυλοδαρμών, υποχρέωση φοίτησης στο σχολείο), και υπόδειξη τρόπων προάσπισης των δικαιωμάτων τους όταν παραβιάζονται, υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων για την υποδοχή, φιλοξενία και στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο.

Δικαίωμα στην υγεία

Ενημέρωση εξυπηρετούμενων και των οικογενειών τους σχετικά με τις υπάρχουσες υπηρεσίες υγείας και τις ειδικές επιδοματικές πολιτικές, σύναψη πρωτοκόλλων

συνεργασίας με φορείς τοξικοεξάρτησης όπως π.χ. το ΚΕΘΕΑ ώστε να είναι εξασφαλισμένες η πρόληψη, η έγκαιρη παρέμβαση και η παραπομπή σε θεραπεία των χρηστών εξαρτησιογόνων ουσιών, παρεμβάσεις σε σχολεία και συλλόγους γονέων με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης ζητημάτων που σχετίζονται με την τοξικοεξάρτηση και με άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (εξάρτηση από το διαδίκτυο, από τον τζόγο, από το αλκοόλ, από τα τυχερά παιχνίδια).

Δικαίωμα στην ενημέρωση

Πρόγραμμα ενημέρωσης των παιδιών με θέμα «Αναγνωρίζοντας την ενδοσχολική βία, τον εκφοβισμό και την διαφορετικότητα, μέσα από θετικά πρότυπα» από την ΥΕΑ Χαλκίδας, συμμετοχή στην ημερίδα που διοργάνωσαν τα Παιδικά Χωριά SOS με τίτλο: «Ενδυναμώνοντας οικογένειες και παιδιά: Πρόληψη και Προστασία», συμμετοχή στην ημερίδα του Δ. Κορυδαλλού με τίτλο: «Διερεύνηση, εντοπισμός και αντιμετώπιση παραμέλησης /κακοποίησης ανηλίκων» εκπροσώπου ΥΕΑ Πειραιά με θέμα «Από την κακοποίηση/παραμέληση ανηλίκων στη νεανική παραβατικότητα. Μια κυκλική διαδρομή μέσα από την εμπειρική παρατήρηση των Επιμελητών Ανηλίκων Πειραιά.», συμμετοχή της ΥΕΑ Ρεθύμνου στην ημερίδα του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο 1-12-2017 με θέμα «Τα τριάντα χρόνια λειτουργίας του Παν/μίου Κρήτης», συμμετοχή Επιμελητών Ανηλίκων στο ΔΙΣΥΝ (Δίκτυο φορέων για την Υποστήριξη Νέων) συζήτηση και ανταλλαγή εμπειριών για θέματα προστασίας δικαιωμάτων, διοργάνωση Ημερίδων και παρεμβάσεων σε εκπαιδευτικούς, επισκέψεις σχολείων στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα και στο σχολείο του Καταστήματος Κράτησης Κορίνθου, ενημερωτική επίσκεψη στις 27-7-2017 εκπροσώπων της ΥΕΑ&ΚΑ Αθήνας, των ασκούμενων φοιτητών και εθελοντών καθώς και ανηλίκων που συνεργάζονται με την υπηρεσία στο Ε.Κ.Ν.Α Αυλώνας, ενημέρωση γονέων στα σχολεία από επιμελητές ανηλίκων σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών, ατομική και οικογενειακή συμβουλευτική, παρέμβαση και διαμεσολάβηση σε περιπτώσεις κακομεταχείρισης, βίας, παραμέλησης, κακοποίησης (σωματικής, λεκτικής, ψυχολογικής) μέσα και έξω από την οικογένεια, συμμετοχή σε πρόγραμμα κυκλοφοριακής αγωγής από το Ινστιτούτο Οδικής Ασφάλειας «Πάνος Μυλωνάς».

Δικαίωμα στην ψυχαγωγία

Συνεργασία με κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς για δωρεάν παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων, ταινιών, μουσικών εκδηλώσεων κλπ. από ανήλικους που συνεργάζονται με τις ΥΕΑ. Συγκεκριμένα σε συνεργασία με εθελοντές από την Εθελοντική Ομάδα Σ.Υ.Ν. Αθήνας, στις 5 Ιουλίου 2017 στον πολυχώρο «Myrtillo Café», πραγματοποιήθηκε θεατρική παράσταση από την Θεατρική ομάδα «Θέατρο του Καταπιεσμένου». Την παράσταση παρακολούθησαν ανήλικοι, που συνεργάζονταν κατά τον τρέχοντα χρόνο, με την ΥΕΑ Αθήνας.

Συνεργασία με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος και το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης έτσι ώστε οι ανήλικοι να αξιοποιήσουν δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους, να ψυχαγωγηθούν, να ανταλλάξουν απόψεις, να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη και γενικότερα να διαπαιδαγωγηθούν και να επανενταχθούν στην κοινωνία.

5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ και ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ – ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ και ΕΠΑΝΟΔΟΣ

5.1 Με στόχο την διευκόλυνση της ουσιαστικής ενημέρωσης των κρατούμενων για τους κανόνες ασφαλούς συμβίωσης καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους μέσα στο Κατάστημα Κράτησης, η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής εξέδωσε τον Φεβρουάριο του 2016 «Το Αλφαβητάρι του Κρατούμενου», έναν έντυπο οδηγό με πληροφόρηση σε γλώσσα απλή και κατανοητή. Στις αρχές του 2017 το Αλφαβητάρι εκδόθηκε στην αγγλική και στην αλβανική γλώσσα και διανεμήθηκε στα Καταστήματα Κράτησης.

Στο πλαίσιο μιας νέας φιλοσοφίας στην αντεγκληματική πολιτική και της ευρύτερης επιδίωξης για φυλακές με ανθρώπινο πρόσωπο και ανοικτές στην κοινωνία, συνεχίστηκε η λειτουργία των παιδικών επισκεπτηρίων που ξεκίνησε το 2016 στα Καταστήματα Κράτησης Γρεβενών, Μαλανδρίνου, Πάτρας, Νιγρίτας, ΚΑΤΚ «ΕΠΙΛΟΓΗ», Χανίων και στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα Θηβών, σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους εκτός των πτερυγών, όπου οι κρατούμενοι/ες μπορούν να δέχονται τις οικογένειές τους σε ελεύθερα επισκεπτήρια και σε χώρο ιδιαίτερα φιλικό προς τα παιδιά. Ομοίως, συνεχίστηκε και η λειτουργία του ηλεκτρονικού επισκεπτηρίου (μέσω skype) στα Καταστήματα Κράτησης Γρεβενών, Τρικάλων και Άμφισσας. Πέραν αυτών, το 2017 έγιναν οι προπαρασκευαστικές

ενέργειες για την πιλοτική εφαρμογή των «long-term visits» (οικογενειακό επισκεπτήριο), σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο στο Κατάστημα Κράτησης Γρεβενών. Για την ορθή υποστήριξη του επισκεπτηρίου από το σωφρονιστικό προσωπικό πραγματοποιήθηκε ενημερωτική συνάντηση με την συνδρομή πραγματογνωμόνων από την Αυστρία.

Περαιτέρω, τον Δεκέμβριο του 2017, συστάθηκε ομάδα εργασίας με αντικείμενο την υλοποίηση του θεσμού της ημιελεύθερης διαβίωσης στην Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών, (υπουργική απόφαση με αριθ. πρωτ. 57180 οικ./14-12-2017). Η ομάδα αναμένεται να παραδώσει το πόρισμά της τον Φεβρουάριο του 2018.

5.2 Για την επανένταξη

5.2.1 Η ομάδα εργασίας εργασίας, που συστάθηκε το έτος 2016 με αντικείμενο την καταγραφή, ταξινόμηση, αξιολόγηση και τον εξορθολογισμό των κωλυμάτων και εν γένει θεσμικών εμποδίων επαγγελματικής (επαν)ένταξης αποφυλακισμένων και εν γένει ποινικώς διωχθέντων προσώπων, ολοκλήρωσε το έργο της το 2017 καταθέτοντας σχετικό πόρισμα το οποίο εξετάζεται

5.2.2 Εκπονήθηκε μελέτη με αντικείμενο την δυνατότητα ανάπτυξης του μοντέλου της κοινωνικής επιχειρηματικότητας μέσα και έξω από τις φυλακές, στο πλαίσιο του προγράμματος Τεχνικής βοήθειας του Αυστριακού Υπουργείου Δικαιοσύνης. Η μελέτη εξετάζει τις ευκαιρίες που δημιουργούνται και τις δυσκολίες που πιθανόν να αντιμετωπίζει η προσπάθεια λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία. Η μελέτη πρόκειται να αξιοποιηθεί για τον περαιτέρω σχεδιασμό δράσεων κοινωνικής επιχειρηματικότητας στις φυλακές.

5.2.3 Συνεχίστηκαν οι συνεργασίες με μη κυβερνητικούς φορείς και δίκτυα πολιτών με ενεργό παρουσία εντός και εκτός των καταστημάτων κράτησης για την υποστήριξη των κρατουμένων στην πορεία τους προς την επανένταξη και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.

5.3 Οι πολιτικές του Υπουργείου Δικαιοσύνης αναφορικά με την κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων υλοποιούνται κυρίως μέσω του Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου «ΕΠΑΝΟΔΟΣ». Σύμφωνα με το ιδρυτικό Π.Δ. 300/2003 (ΦΕΚ Α 256) της ΕΠΑΝΟΔΟΥ, σκοπός της είναι η επαγγελματική κατάρτιση, αποκατάσταση, οικονομική συμπαράσταση καθώς και η προετοιμασία και η προώθηση της εν γένει κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων και

αποφυλακισμένων. Οι δράσεις/ πρωτοβουλίες της ΕΠΑΝΟΔΟΥ στον τομέα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου κατά το έτος 2017, ήταν οι εξής:

α) Παρείχε υπηρεσίες σε 989 ωφελούμενους στους οποίους παρείχε είτε ενημέρωση και πληροφόρηση είτε συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα που αφορούν τη νομική, επαγγελματική και κοινωνική τους κατάσταση, την ψυχολογική τους στήριξη και την κοινωνική αρωγή των ίδιων και των οικογενειών τους (οι σύμβουλοι πραγματοποίησαν συνολικά 1449 συναντήσεις). Επιπλέον, παρείχε στέγη, παροχή κουπονιών σίτισης, τηλεκάρτες και εισιτήρια στους αποφυλακισμένους για να διευκολύνει την ομαλή κοινωνική τους επανένταξη. Όμως, πλέον των εξατομικευμένων υπηρεσιών συμβουλευτικής παρείχε υπηρεσίες ευρύτερης υποστήριξης σε φορείς και οργανισμούς δημοσίου και ιδιωτικού χαρακτήρα εθνικής και διεθνούς εμβέλειας για θέματα αποφυλακισμένων και μετασφρονιστικής μέριμνας.

β) Μεριμνώντας για τα δικαιώματα της εκπαίδευσης και επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφυλακισμένων υλοποίησε στη διάρκεια του έτους 2017 δράσεις επιμόρφωσης, κατάρτισης και επαγγελματικής αποκατάστασης αποφυλακισμένων και κρατουμένων, λειτουργώντας εργαστήρια κατάρτισης με διαφορετικό θεματικό αντικείμενο («ΜΠΟΡΩ ΚΑΙ ΕΓΩ»). Πιο συγκεκριμένα η κατάρτιση αφορούσε σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, στο χειροποίητο κόσμημα, πολιτιστικά εργαστήρια θεάτρου, μουσικής και φωτογραφίας. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν μαθήματα ελληνικής γλώσσας. Παράλληλα με τα εργαστήρια ανέπτυξε δράσεις επαγγελματικού προσανατολισμού και παρείχε υπηρεσίες ατομικής και ομαδικής συμβουλευτικής της απασχόλησης.

γ) «Στοχεύοντας στο μέλλον –Δικαίωμα στη Στέγη και την Εργασία» συμμετέχει από 26/01/2015 σε δράση του Δήμου Αθηναίων με τίτλο «Πρόγραμμα για την Κοινωνική και Επαγγελματική Επανένταξη» με στόχο την εξασφάλιση στέγης, αλλά και την κοινωνική και εργασιακή επανένταξη αστέγων συμπολιτών μας. Πιο συγκεκριμένα το πρόγραμμα υλοποιείται από την Εταιρεία Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής του Δήμου Αθηναίων (ΕΑΤΑ), το Κέντρο Υποδοχής και Αλληλεγγύης του Δήμου Αθηναίων (ΚΥΑΔΑ) και την ΕΠΑΝΟΔΟ, με τη χρηματοδότηση του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στο πλαίσιο των Δράσεων Στέγασης, Σίτισης και Κοινωνικής Φροντίδας για τους άστεγους.

δ) Υλοποιεί το έργο: «Ηλεκτρονικές υπηρεσίες για τη διασύνδεση των αποφυλακισμένων με την κοινωνία» και λειτουργεί ηλεκτρονική πλατφόρμα πληροφοριών και δικαιωμάτων επανένταξης σε πέντε γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, ρώσικα, αλβανικά και αραβικά). Οι κρατούμενοι και οι αποφυλακισμένοι πλέον ενημερώνονται με έναν άμεσο, εύληπτο και εύκολο τρόπο για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους καθώς και για διάφορες δράσεις και ενέργειες πάνω σε θέματα που σχετίζονται με κανονισμούς και νομοθετικά πλαίσια του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται ο χρόνος αναζήτησης και ανάκτησης της πληροφορίας.

ε) Πραγματοποίησε το 1ο Τακτικό Συνέδριο του φορέα στις 18/12/2017 με θέμα «ΕΠΑΝΑΔΟΣ: Η πορεία προς την κοινωνική επανένταξη».

Επίσης

- Ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ατζέντας το οποίο πραγματοποιήθηκε από το φορέα, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης και τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων το 1ο Σεμινάριο για εκπαιδευτικούς Σ.Δ.Ε και υπαλλήλους καταστημάτων κράτησης με θέμα «Εγκλεισμός και εκπαίδευση: δύο δρόμοι συγκλίνοντες ή παράλληλοι;» στο πλαίσιο του προγράμματος «National Coordinators for the Implementation of European Agenda for Adult Learning»/ «Εθνικοί Συντονιστές για την Εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Ατζέντας για την Εκπαίδευση Ενηλίκων». Το έτος 2017 πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια στα Καταστήματα Κράτησης Διαβατών, Αγίας και Κορυδαλλού.

- Εγκρίθηκαν και υλοποιούνται τα ερευνητικά προγράμματα «Το φαινόμενο της υποτροπής αποφυλακισμένων στην Ελλάδα- Εμπειρικά δεδομένα και κατευθύνσεις για την αντεγκληματική πολιτική και την κοινωνική επανένταξη» και «Παρεμβάσεις για την προώθηση της ισότητας των φύλων, για την ψυχοκοινωνική, οικογενειακή και επαγγελματική επανένταξη και προσαρμογή των κρατουμένων και αποφυλακισμένων γυναικών» (συνεργασία με ΓΓΙΦ και ΚΕΘΙ).

- Δημιουργήθηκαν πρωτόκολλα συνεργασίας με τα Καταστήματα (Αγίας Κρήτης, Χανίων, Δομοκού, Μαλανδρινού, Νιγρίτας Σερρών, Πάτρας, Γρεβενών) για την υλοποίηση εργαστηρίων.

- Πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις ενημέρωσης κρατούμενων και προσωπικού στα Καταστήματα Δομοκού, Αγίας Κρήτης, Χανίων, Διαβατών, Χαλκίδας, Γυναικών Θήβας, Αυλώνα.
- Δημιουργήθηκε φυλλάδιο πληροφοριών για τους ωφελουμένους.
- Επικαιροποιήθηκε ο «Οδηγός χρήσιμων πληροφοριών» μετά την αποφυλάκιση: Επάνοδος, ο οποίος είναι ανηρτημένος στην ιστοσελίδα www.epanodos.org.gr.

6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

6.1 Το 2017 συνεχίστηκε η λειτουργία του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου Φυλακών (ΚΕΣΦ), θεσμικού οργάνου γνωμοδοτικού χαρακτήρα που συμβάλλει στην αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της αντεγκληματικής και σωφρονιστικής πολιτικής, σύμφωνα με τα νεότερα επιστημονικά και κοινωνιολογικά δεδομένα.

6.1.1 Επίσης συνεχίστηκε η λειτουργία της αυτοτελούς οργανικής μονάδας συντονισμού φυλακών «Διεύθυνση Επιχειρησιακής Επάρκειας και Διαχείρισης Κρίσεων», με κύριο αντικείμενο την επιχειρησιακή ετοιμότητα και την οριζόντια συνεργασία των φυλακών. Τέλος, πραγματοποιήθηκαν και το 2017 οι καθιερωμένες εξαμηνιαίες συναντήσεις με τους Προϊσταμένους Διευθύνσεων των Καταστημάτων Κράτησης για τον συντονισμό του έργου και την εφαρμογή της σωφρονιστικής πολιτικής.

6.2 Για την επιμόρφωση του προσωπικού των Καταστημάτων Κράτησης

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καταβάλλει σταθερές προσπάθειες εδώ και 3 χρόνια, για την δημιουργία βασικών προγραμμάτων επιμόρφωσης για το προσωπικό των φυλακών. Η εκπαίδευση και η ενίσχυση του προσωπικού στο δύσκολο έργο τους αποτελεί πάγιο αίτημα των υπαλλήλων των φυλακών που εδώ και πολλά χρόνια δουλεύουν χωρίς επιμόρφωση, αλλά και έναν από τους βασικούς πυλώνες για την υποστήριξη της υλοποίησης στην πράξη της νέας αντεγκληματικής πολιτικής. **Βασικός στόχος** του ΥΔΔΑΔ είναι τα προγράμματα επιμόρφωσης να λάβουν μόνιμο χαρακτήρα, να απευθυνθούν σε όλους τους κλάδους και τις ειδικότητες του προσωπικού και να αναπτυχθούν τόσο σε επίπεδο εισαγωγικής όσο και σε επίπεδο δια βίου εκπαίδευσης.

6.2.1 Εντός του 2017 υλοποιήθηκαν τα παρακάτω επιμορφωτικά προγράμματα:

α. Συνεργασία με INEPI: Σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται δύο (2) προγράμματα για το προσωπικό φύλαξης και εξωτερικής φρούρησης όλων των φυλακών με θέμα «**Ψυχική Υγείας και διαχείριση κρίσεων στις φυλακές**» και «**Ο ρόλος του προσωπικού στη μεταχείριση και επανένταξη των κρατουμένων**» ενώ έχει εκπονηθεί και σχετικό εκπαιδευτικό υλικό και για τα δύο προγράμματα. **Συνολικά έχουν υλοποιηθεί 20 εκπαιδεύσεις σε έξι (6) πόλεις και έχουν εκπαιδευτεί 540 υπάλληλοι** και τα προγράμματα συνεχίζονται σταθερά κάθε εξάμηνο.

β. Συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία: Σε συνεργασία με το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας έχει ενταχθεί η συντηρητική εκπαίδευση (άμυνα/ αυτοπροστασία/ σκοποβολή/ οπλοχρησία) του προσωπικού εξωτερικής φρούρησης των φυλακών της χώρας στο πρόγραμμα εκπαίδευσης του προσωπικού της ΕΛΑΣ. Οι εκπαιδεύσεις υλοποιούνται σταθερά σε όλες τις περιφέρειες της χώρας με προτεραιότητα το προσωπικό του συγκροτήματος Κορυδαλλού.

γ. Συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης: Σε συνεργασία και με τη χρηματοδότηση του Τμήματος Ποινικής Συνεργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης υλοποιήθηκε επιμορφωτικό σεμινάριο για το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό των φυλακών με θέμα «**Υπηρεσίες Υγείας και Ιατρική Δεοντολογία στις φυλακές**» (75 άτομα).

δ. Συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης: Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και την ΕΠΑΝΟΔΟ και με τη χρηματοδότηση του προγράμματος «Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Κατάρτιση και Εκπαίδευση Ενηλίκων 2015 - 2017», υλοποιήθηκε για πρώτη φορά από κοινού εκπαίδευση των εκπαιδευτικών των σχολείων των φυλακών και του σωφρονιστικού προσωπικού. Υλοποιήθηκαν σεμινάρια σε 4 πόλεις με τη συμμετοχή 28 σωφρονιστικών υπαλλήλων.

ε. Συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία και το ΕΚΑΒ: Σε συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία και το ΕΚΑΒ υλοποιούνται προγράμματα ενημέρωσης για θέματα πυρασφάλειας/ πυροπροστασίας και πρώτων βοηθειών για το προσωπικό των φυλακών κατόπιν άμεσης συνεννόησης των διευθυντών των φυλακών με τα κατά τόπους γραφεία εκπαίδευσης των δύο φορέων.

στ. Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας του Αυστριακού Υπουργείου Δικαιοσύνης: Έχουν προγραμματισθεί έξι (6) συνολικά διήμερα εκπαιδευτικά προγράμματα, με τη συμμετοχή Αυστριακών εμπειρογνομόνων, σε θέματα επιχειρησιακής ασφάλειας στις φυλακές. Ήδη ολοκληρώθηκαν 2 προγράμματα στη Θεσσαλονίκη για το προσωπικό των καταστημάτων

κράτησης Θεσσαλονίκης, Κασσάνδρας, Νιγρίτας, Κομοτηνής και Γρεβενών. Εντός του 2018 θα υλοποιηθούν 2 προγράμματα στα Τρίκαλα και 2 στην Αθήνα, ενώ συνολικά θα εκπαιδευτούν **150 στελέχη από 16 φυλακές της χώρας**.

6.2.2 Στο πλαίσιο προγραμματικής συμφωνίας με το Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕ.ΜΕ.Α.) της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία περιλαμβάνει δράσεις συνεργασίας για την βέλτιστη αξιοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων, καθώς και την υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και συμβουλευτικών δράσεων, για τους υπαλλήλους που ανήκουν στη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, υπάλληλοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές δράσεις - εργαστήρια του ΚΕ.ΜΕ.Α. σε θέματα ριζοσπαστικοποίησης. Τον Ιούλιο του 2017 συμμετείχαν υπάλληλοι από τα Καταστήματα Κράτησης της Χώρας συμμετείχαν στην δεύτερη ακαδημία θερινών σπουδών ασφάλειας του ΚΕ.ΜΕ.Α με θέμα: «Ισλαμιστική Ριζοσπαστικοποίηση και Τρομοκρατία: Λύσεις για τους φορείς επιβολής του νόμου».

6.2.3 Περαιτέρω, διαβιβάστηκαν στην Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών εκατόν πενήντα (150) εκπαιδευτικά εγχειρίδια και εκατόν δέκα (110) οδηγοί τσέπης που είχε επιμεληθεί η ΕΛ.ΑΣ. σχετικά με θέματα ριζοσπαστικοποίησης και εξτρεμισμού, προκειμένου να διανεμηθούν στους σωφρονιστικούς υπαλλήλους των Καταστημάτων Κράτησης της Χώρας.

6.2.4 Επιπλέον, μεταφράστηκε στην ελληνική γλώσσα Εγχειρίδιο σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση και τον βίαιο εξτρεμισμό, που συντάχθηκε από το Συμβούλιο Ποινολογικής Συνεργασίας (PC-CP) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα Εγκληματολογικά Προβλήματα (CDPC) του Συμβουλίου της Ευρώπης. Με σχετική εγκύκλιο (με αριθ. πρωτ. 23723 οικ./13-3-2017), το εν λόγω εγχειρίδιο προωθήθηκε στις Διευθύνσεις των Καταστημάτων Κράτησης, προκειμένου να ενημερωθεί το προσωπικό.

6.2.5 Στο πλαίσιο υφιστάμενης προγραμματικής συμφωνίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με το Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο – αναμένεται η ένταξη θεματικής με άξονα ζητήματα αντεγκληματικής και σωφρονιστικής πολιτικής ή διοίκησης, σε νέο πρόγραμμα σπουδών για στελέχη της δημόσιας διοίκησης, με σκοπό την επιδοτούμενη φοίτηση είκοσι (20) υπαλλήλων

των Καταστημάτων Κράτησης ετησίως και γενικότερα την αναβάθμιση της παρεχόμενης σε αυτούς εκπαίδευσης.

6.2.6. Τέλος, συνεχίστηκε η αποστολή στελεχών των φυλακών σε ευρωπαϊκές χώρες και συμμετοχή σε συνέδρια υπό τη διοργάνωση ευρωπαϊκών φορέων (Radicalization Awareness Network, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Europris) για την απόκτηση διεθνούς εμπειρίας ως προς τα σωφρονιστικά συστήματα.

6.3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έχει συσταθεί ομάδα εργασίας για τη μελέτη και υποβολή προτάσεων σε θέματα ανάδειξης ιεραρχίας και μετεκπαίδευσης των υπαλλήλων του κλάδου ΔΕ Προσωπικού Εξωτερικής Φρούρησης, η οποία έχει ολοκληρώσει το έργο της και πρόσφατα έχει υποβάλει σχετική εισήγηση προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων για τα ειδικότερα θέματα μετεκπαίδευσης των υπαλλήλων του ανωτέρω κλάδου.

Τέλος, στις προτεραιότητες του ΥΔΔΑΔ είναι η λειτουργία Σωφρονιστικής Ακαδημίας, σε ειδικά διαμορφωμένες εγκαταστάσεις στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελεώνα Θηβών, όπου θα παρέχεται τόσο η υποχρεωτική όσο και η δια βίου εκπαίδευση και η μετεκπαίδευση για τους υπαλλήλους όλων των κλάδων. Η Σχολή αναμένεται να αναλάβει έναν κεντρικό συντονιστικό ρόλο για την επέκταση των υλοποιούμενων προγραμμάτων επιμόρφωσης με σκοπό την αναβάθμιση του ρόλου του υπηρετούντος προσωπικού.

7. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

7.1 Για την ασφάλεια προσωπικού και κρατουμένων

7.1.1 Ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες για την έκδοση προκήρυξης από το ΑΣΕΠ για την πλήρωση 588 θέσεων προσωπικού στα καταστήματα κράτησης της χώρας.

7.1.2 Για την ενίσχυση της ασφάλειας τόσο του προσωπικού των Καταστημάτων Κράτησης όσο και των κρατουμένων, σύμφωνα με τη νομοθετική πρόβλεψη (ν. 4411/2016, άρθρο 17) περί σταδιακής ανάθεσης εξωτερικών θυρωρείων των Καταστημάτων Κράτησης στην υπηρεσία εξωτερικής φρούρησης, με αντίστοιχη αποδέσμευση προσωπικού φύλαξης, εκδόθηκε η υπουργική απόφαση με αριθ.

53266/2017 (Β' 2635) «Χώρος ευθύνης και καθήκοντα του Προσωπικού Εξωτερικής Φρούρησης των εξωτερικών θυρωρείων των Καταστημάτων Κράτησης», η οποία εφαρμόστηκε στα Καταστήματα Κράτησης Γρεβενών, Δομοκού, Νιγρίτας, Τρικάλων, Χανίων, Λάρισας, Πατρών και Μαλανδρίνου.

7.2 Για την διαφάνεια και την λογοδοσία

7.2.1 Ο νέος προϊστάμενος που τοποθετήθηκε στο Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης το έτος 2016 συνέχισε το έργο του και πραγματοποίησε τακτικούς και εκτάκτους ελέγχους σε μεγάλο αριθμό καταστημάτων κράτησης της χώρας.

7.2.2 Με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης με αριθ. 31271οικ./2016 (ΦΕΚ Β' 1206), προβλέφθηκε η άσκηση ελέγχου στα καταστήματα κράτησης από το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο πλαίσιο διασφάλισης της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Εντός του έτους 2017, σχετικοί έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν σε καταστήματα κράτησης.

7.2.3 Συνεχίστηκε η συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη τόσο στο πλαίσιο της προγραμματικής συμφωνίας που υπεγράφη το 2016, με σκοπό μεταξύ άλλων την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στα καταστήματα κράτησης όσο και στο πλαίσιο ορισμού του Συνηγόρου του Πολίτη, δυνάμει του ν. 4443/2016 (ΦΕΚ Α' 232) ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στα σώματα Ασφαλείας και τους υπαλλήλους των Καταστημάτων Κράτησης.

7.2.4 Εντός του έτους 2017 συνεχίστηκε η συνεργασία με τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

IV. ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Στο πλαίσιο της Επιμορφωτικής δράσης της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών έτους 2017 διοργανώθηκε σεμινάριο, 19-20 Ιανουαρίου 2017, για δικαστές της Πολιτικής - Ποινικής δικαιοσύνης, Εισαγγελείς και δικαστές της Διοικητικής

δικαιοσύνης με θέμα «Μετανάστες-Πρόσφυγες. Αντιμετώπιση του πρόσφατου προβλήματος από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Κράτος».

Επίσης, στο πλαίσιο της Επιμορφωτικής Δράσης της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών έτους 2017 διοργανώθηκε σεμινάριο 6-7 Απριλίου 2017, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ακαδημία του Δικαίου (ERA) για δικαστές της Πολιτικής- Ποινικής Δικαιοσύνης και Εισαγγελείς με θέμα «Εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση-Η νομική αντιμετώπιση».